A

2013

CODE : **UO2**

प्रश्नपुस्तिका क्रमांक
BOOKLET NO.

प्रश्नपुस्तिका
सामान्य अध्ययन -III

वेळ : 2 (दोन) तास

एकूण प्रश्न : 150
एकूण गुण : 150

सूचना

(1) सदर प्रश्नपुस्तिकेत 150 अनिवार्य प्रश्न आहेत. उमेदवारांनी प्रश्नांची उत्तरे लिहिण्यास सुरुवात करण्यापूर्वी या प्रश्नपुस्तिकेत सर्व प्रश्न आहेत किंवा नाहीत याची खात्री करून घ्यावी. असा तसेच अन्य काही दोष आढळल्यास ही प्रश्नपुस्तिका समवेक्षकांकडून लगेच बदलून घ्यावी.

(2) आपला परीक्षा-क्रमांक ह्या चौकोनांत **न विसरता बॉलपेनने** लिहावा.

परीक्षा-क्रमांक								
	↑ केंद्राची संकेताक्षरे						↑ शेवटचा अंक	

(3) वर छापलेला प्रश्नपुस्तिका क्रमांक तुमच्या उत्तरपत्रिकेवर विशिष्ट जागी उत्तरपत्रिकेवरील सूचनेप्रमाणे **न विसरता नमूद करावा.**

(4) (अ) या प्रश्नपुस्तिकेतील प्रत्येक प्रश्नाला 4 पर्यायी उत्तरे सुचविली असून त्यांना 1, 2, 3 आणि 4 असे क्रमांक दिलेले आहेत. त्या चार उत्तरांपैकी सर्वात योग्य उत्तराचा क्रमांक उत्तरपत्रिकेवरील सूचनेप्रमाणे तुमच्या उत्तरपत्रिकेवर नमूद करावा. अशा प्रकारे उत्तरपत्रिकेवर उत्तरक्रमांक नमूद करताना तो संबंधित प्रश्नक्रमांकासमोर छायांकित करून दर्शविला जाईल याची काळजी घ्यावी. **ह्याकरिता फक्त काळ्या शाईचे बॉलपेन वापरावे, पेन्सिल वा शाईचे पेन वापरू नये.**

(ब) **आयोगाने ज्या विषयासाठी मराठी बरोबर इंग्रजी माध्यम विहित केलेले आहे. त्या विषयाचा प्रत्येक प्रश्न मराठी बरोबर इंग्रजी भाषेत देखील छापण्यात आला आहे. त्यामधील इंग्रजीतील किंवा मराठीतील प्रश्नामध्ये मुद्रणदोषांमुळे अथवा अन्य कारणांमुळे विसंगती निर्माण झाल्याची शंका आल्यास, उमेदवाराने संबंधित प्रश्न पर्यायी भाषेतील प्रश्नाशी ताडून पहावा.**

(5) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत. यास्तव सर्व प्रश्नांची उत्तरे द्यावीत. घाईमुळे चुका होणार नाहीत याची दक्षता घेऊनच शक्य तितक्या वेगाने प्रश्न सोडवावेत. क्रमाने प्रश्न सोडविणे श्रेयस्कर आहे पण **एखादा प्रश्न कठीण वाटल्यास त्यावर वेळ न घालविता पुढील प्रश्नाकडे वळावे.** अशा प्रकारे शेवटच्या प्रश्नापर्यंत पोहोचल्यानंतर वेळ शिल्लक राहिल्यास कठीण म्हणून वगळलेल्या प्रश्नांकडे परतणे सोईस्कर ठरेल.

(6) उत्तरपत्रिकेत एकदा नमूद केलेले उत्तर खोडता येणार नाही. नमूद केलेले उत्तर खोडून नव्याने उत्तर दिल्यास ते तपासले जाणार नाही.

(7) **प्रस्तुत परीक्षेच्या उत्तरपत्रिकांचे मूल्यांकन करताना उमेदवाराच्या उत्तरपत्रिकेतील योग्य उत्तरांनाच गुण दिले जातील. तसेच ''उमेदवाराने वस्तुनिष्ठ बहुपर्यायी स्वरूपाच्या प्रश्नांची दिलेल्या चार उत्तरांपैकी सर्वात योग्य उत्तरेच उत्तरपत्रिकेत नमूद करावीत. अन्यथा त्यांच्या उत्तरपत्रिकेत सोडविलेल्या प्रत्येक तीन चुकीच्या उत्तरांसाठी एका प्रश्नाचे गुण वजा करण्यात येतील''.**

पर्यवेक्षकांच्या सूचनेविना हे सील उघडू नये

SEAL

ताकीद

ह्या प्रश्नपत्रिकेसाठी आयोगाने विहित केलेली वेळ संपेपर्यंत ही प्रश्नपुस्तिका आयोगाची मालमत्ता असून ती परीक्षाकक्षात उमेदवाराला परीक्षेसाठी वापरण्यास देण्यात येत आहे. ही वेळ संपेपर्यंत सदर प्रश्नपुस्तिकेची प्रत/प्रती, किंवा सदर प्रश्नपुस्तिकेतील काही आशय कोणत्याही स्वरूपात प्रत्यक्ष वा अप्रत्यक्षपणे कोणत्याही व्यक्तीस पुरविणे, तसेच प्रसिद्ध करणे हा गुन्हा असून अशी कृती करणाऱ्या व्यक्तीवर शासनाने जारी केलेल्या ''परीक्षांमध्ये होणाऱ्या गैरप्रकारांना प्रतिबंध करण्याबाबतचा अधिनियम-82'' यातील तरतुदीनुसार तसेच प्रचलित कायद्याच्या तरतुदीनुसार कारवाई करण्यात येईल व दोषी व्यक्ती कमाल एक वर्षाच्या कारावासाच्या आणि/किंवा रुपये एक हजार रकमेच्या दंडाच्या शिक्षेस पात्र होईल.

तसेच ह्या प्रश्नपत्रिकेसाठी विहित केलेली वेळ संपण्याआधी ही प्रश्नपुस्तिका अनधिकृतपणे बाळगणे हा सुद्धा गुन्हा असून तसे करणारी व्यक्ती आयोगाच्या कर्मचारीवृंदापैकी, तसेच परीक्षेच्या पर्यवेक्षकीयवृंदापैकी असली तरीही अशा व्यक्तीविरूद्ध उक्त अधिनियमानुसार कारवाई करण्यात येईल व दोषी व्यक्ती शिक्षेस पात्र होईल.

पुढील सूचना प्रश्नपुस्तिकेच्या अंतिम पृष्ठावर पहा

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

1. पुढीलपैकी न्यून लोकसंख्या असलेला देश कोणता ?

(1) जपान (2) भारत (3) चीन (4) बांगला देश

Which one of the following is a country of depopulation ?

(1) Japan (2) India (3) China (4) Bangala Desh

---

2. 1 एप्रिल 2010 पासून भारत सरकारने मुलांचे मुक्त आणि सक्तीचे शिक्षण कायद्याद्वारे पुढील तरतुदी केल्या आहेत.

(a) 5 वर्षांच्या आत परिसरात शाळा स्थापित करणे.

(b) 5 वर्षांच्या आत शिक्षक-विद्यार्थी प्रमाणानुसार शिक्षकांची नियुक्ती करणे.

(c) अप्रशिक्षित शिक्षकांना 5 वर्षांच्या आत प्रशिक्षण देणे.

(d) आरोग्य सुविधा पुरविणे.

वरीलपैकी कोणती विधाने **बरोबर** आहेत ?

(1) (a), (b) व (c) (2) (b) व (c) (3) फक्त (c) (4) सर्व बरोबर

The Right of children to free and compulsory education Act implemented by Indian Government on 1st April 2010 includes the following provisions :

(a) neighbourhood schools to be established within 5 years.

(b) provision of teachers as per pupil teacher ratio to be made within 5 years.

(c) Training untrained Teachers within five years.

(d) provide health facilities.

Which of the above statements are **correct** ?

(1) (a), (b) and (c) (2) (b) and (c) (3) Only (c) (4) All are correct

---

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

3. सार्क युथ ॲवार्ड मिळालेल्या व्यक्ती व त्यांचे कार्य :

	व्यक्ती		कार्य
(a)	मुशफीकल आलम	(i)	फोटोग्राफी
(b)	हसन शेर	(ii)	पारांपरिक औषधी क्षेत्रात मूलभूत संशोधन
(c)	अजीज प्रसाद पौड्याल	(iii)	टी.बी., एच.आय.व्ही/याबाबत जनजागृती
(d)	अनोका प्रीमोझ अबेयरान्थी	(iv)	पर्यावरण संरक्षण क्षेत्रात अतुलनीय योगदान

	(a)	(b)	(c)	(d)
(1)	(iv)	(ii)	(i)	(iii)
(2)	(i)	(ii)	(iii)	(iv)
(3)	(ii)	(i)	(iii)	(iv)
(4)	(i)	(ii)	(iv)	(iii)

SAARC Youth Award Winners and their work :

	Winner		Work
(a)	Mr. Mushfiqul Alam	(i)	Creative Photography
(b)	Mr. Hassan Sher	(ii)	Invention in the field of traditional medicine
(c)	Mr. Ajij Prasad Poudyal	(iii)	Outstanding contribution to raising awareness for TB and HIV/AIDS
(d)	Ms. Anoka Primrose Abeyranthe	(iv)	Outstanding contribution to the protection of environment

	(a)	(b)	(c)	(d)
(1)	(iv)	(ii)	(i)	(iii)
(2)	(i)	(ii)	(iii)	(iv)
(3)	(ii)	(i)	(iii)	(iv)
(4)	(i)	(ii)	(iv)	(iii)

4. युनेस्कोने जागतिक वारसा म्हणून मान्यता दिलेल्या भारताच्या पश्चिम घाटातील 39 स्थळांपैकी सर्वात कमी स्थळे कुठल्या राज्यांत आहेत ?

(1) केरळ (2) तामिळनाडू (3) कर्नाटक (4) महाराष्ट्र

UNESCO has announced thirty nine sites as world heritage sites in Western Ghats of India, which state has the lowest number of sites on the list ?

(1) Kerala (2) Tamilnadu (3) Karnataka (4) Maharashtra

---

5. आंतरराष्ट्रीय देवी निर्मूलन मूल्यांकन आयोगाद्वारे भारताला 'देवीमुक्तराष्ट्र' खालीलपैकी कोणत्या वर्षी घोषित करण्यात आले ?

(1) मार्च - 1975 (2) एप्रिल - 1977 (3) मे - 1980 (4) जानेवारी - 1982

When did International Commission for assessment of small pox eradication declare India as a - 'Small pox free country' ?

(1) March - 1975 (2) April - 1977 (3) May - 1980 (4) January - 1982

---

6. टाटा समाजविज्ञान संस्था (टाटा इन्स्टिट्यूट् ऑफ् सोशल सायन्सेस्) या प्रथितयश संस्थेची स्थापना 1936 साली झाली. स्थापनेच्या वेळी या संस्थेचे मूळ नाव काय होते ?

(1) सर जमशेटजी टाटा ग्रॅज्युएट स्कूल ऑफ् सोशल वर्क

(2) सर दोराबजी टाटा ग्रॅज्युएट स्कूल ऑफ् सोशल वर्क

(3) सर रतनलालजी टाटा ग्रॅज्युएट स्कूल ऑफ् सोशल वर्क

(4) सर बेहरामजी टाटा ग्रॅज्युएट स्कूल ऑफ् सोशल वर्क

The Prestigious Tata Institute of Social Sciences was established in the year 1936. What was its original name at the time of inception ?

(1) Sir Jamshetjee Tata Graduate School of Social Work

(2) Sir Dorabjee Tata Graduate School of Social Work

(3) Sir Ratanlaljee Tata Graduate School of Social Work

(4) Sir Behramjee Tata Graduate School of Social Work

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

7. खालील संस्था आणि ठिकाण यांच्या योग्य जोड्या लावा. (योग्य पर्याय निवडा)

	यादी क्र.1 संस्था		**यादी क्र.2 ठिकाण**
(a)	दृष्टीहीनांसाठी राष्ट्रीय संस्था	(i)	देहरादून
(b)	राष्ट्रीय मानसिक विकलांग संस्था	(ii)	कटक
(c)	बहुविकलांगाच्या सबलीकरणासाठी राष्ट्रीय संस्था	(iii)	मुंबई
(d)	राष्ट्रीय पुनर्वसन प्रशिक्षण आणि संशोधन संस्था	(iv)	चेन्नई
		(v)	सिकंदराबाद

पर्याय :

	(a)	**(b)**	**(c)**	**(d)**
(1)	(iv)	(iii)	(i)	(ii)
(2)	(i)	(iv)	(iii)	(ii)
(3)	(iii)	(i)	(iv)	(ii)
(4)	(i)	(iii)	(iv)	(ii)

Match the instructions and their places.

(Use correct codes)

	List 1 - Institutions		**List 2 - Places**
(a)	National Institute for Visually Handicapped	(i)	Dehradun
(b)	National Institute for Mentally Handicapped	(ii)	Kattack
(c)	National Institute for Empowrement of Persons with Multiple Disabilities	(iii)	Mumbai
(d)	National Institute of Rehabilitation Training and Research	(iv)	Chennai
		(v)	Secunderabad

Codes :

	(a)	**(b)**	**(c)**	**(d)**
(1)	(iv)	(iii)	(i)	(ii)
(2)	(i)	(iv)	(iii)	(ii)
(3)	(iii)	(i)	(iv)	(ii)
(4)	(i)	(iii)	(iv)	(ii)

8. समूहातील इतरांपेक्षा वेगळी व्यक्ती

राष्ट्रीय माध्यमिक शिक्षा अभियान या योजनेअंतर्गत उपलब्ध मुख्य ठोस सुविधा आहेत :

(a) अतिरिक्त वर्गखोल्या (b) प्रयोगशाळा

(c) क्रीडांगणे (d) प्रसाधनगृहे

(e) पेयजल सुविधा (f) दुर्गम भागात शिक्षकांसाठी निवासी वसतीगृहे

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a) (2) (b) (3) (c) (4) (e)

Odd man out

Important facilities provided under the scheme - Rashtriya Madhyamik Shiksha Abhiyan are :

(a) Additional class rooms (b) Laboratories

(c) Play Grounds (d) Toilet blocks

(e) Drinking water provisions (f) Residential Hostels for Teachers in remote areas.

Answer Options :

(1) (a) (2) (b) (3) (c) (4) (e)

9. खालील बोधचिन्ह__________ यांचे आहे.

(1) विद्यापीठ अनुदान आयोग

(2) महाराष्ट्र तंत्रशिक्षण मंडळ

(3) अखिल भारतीय तंत्रशिक्षण मंडळ

(4) वरीलपैकी कोणाचेही नाही.

Following logo belongs to __________ .

(1) University Grants Commission

(2) Maharashtra Technical Education Board

(3) All India Council for Technical Education

(4) None of the above

---

10. भारतातील राष्ट्रीय लोकसंख्या धोरण कशाला उत्तेजन देते ?

(1) संयुक्त कुटुंब (2) विभक्त कुटुंब

(3) शहराकडून ग्रामीणभागाकडे होणारे स्थलांतर (4) ग्रामीण भागाकडून शहराकडे होणारे स्थलांतर

The National Population Policy in India encourages.

(1) Joint family (2) Nuclear family

(3) Urban to rural migration (4) Rural to urban migration

---

11. योग्य जोड्या लावा.

(a)	फ्लड गेटस्	(i)	किरण बेदी
(b)	अ लाईफ शेअरड्	(ii)	ईला भट
(c)	ऑरगनायझिंग फॉर चेंज	(iii)	सई परांजपे
(d)	टेकिंग अप द चॅलेंज	(iv)	अरुणा रॉय

खालीलपैकी कोणती जोडी **योग्य** आहे ?

	(a)	**(b)**	**(c)**	**(d)**
(1)	(iii)	(iv)	(ii)	(i)
(2)	(ii)	(iv)	(iii)	(i)
(3)	(iii)	(ii)	(i)	(iv)
(4)	(i)	(ii)	(iii)	(iv)

Match the following :

(a)	Floodgates	(i)	Kiran Bedi
(b)	A Life Shared	(ii)	Ela Bhat
(c)	Organising for change	(iii)	Sai Paranjape
(d)	Taking up the challenge	(iv)	Aruna Roy

Which of the following match is **correct** ?

	(a)	**(b)**	**(c)**	**(d)**
(1)	(iii)	(iv)	(ii)	(i)
(2)	(ii)	(iv)	(iii)	(i)
(3)	(iii)	(ii)	(i)	(iv)
(4)	(i)	(ii)	(iii)	(iv)

12. पौष्टिक आणि सकस आहाराच्या माध्यमातून स्त्रिया आणि बालके यांचा पोषणदर्जा सुधारण्यावर खालीलपैकी कोणती योजना भर देते ?

(1) कुटुंब नियोजन आणि कुटुंब कल्याण कार्यक्रम

(2) एकात्मिक बाल विकास सेवा योजना

(3) राष्ट्रीय कुटुंब आरोग्य सर्वेक्षण योजना

(4) प्राथमिक आरोग्य आणि पोषण योजना

Which of the following programmes proposes to improve the nutritional status of women and children through healthy and balanced diet ?

(1) Family Planning and Welfare Programme
(2) Integrated Child Development Services Scheme
(3) National Family Health Survey Scheme
(4) Primary Health Care and Nutritional Scheme

13. भारतीय विद्यापीठ संघटना (AIU) खालीलपैकी कोणते कार्य करीत **नाही** ?

(1) आंतरविद्यापीठ युवक महोत्सवाचे आयोजन करते.

(2) अदलाबदल प्रक्रियेद्वारा इतर प्रदेशातील किंवा राज्यातील कुटुंबासोबत राहण्याच्या संधी उपलब्धीचे संयोजन करते.

(3) आंतर विद्यापीठीय क्रिडा स्पर्धांचे आयोजन करते.

(4) सामान्य विद्यापीठीय परीक्षांचे आयोजन करते.

Which function Association of Indian Universities (AIU) does **not** perform ?

(1) AIU holds Inter University Youth Festivals

(2) The home stay exchange schemes offering opportunity to live with family of the other region or state

(3) Conducts Inter University Sports

(4) Conducts Common University Examination

---

14. __________ भारताच्या पंतप्रधानांची एक उच्चस्तरीय सल्लागार समिती आहे, जिचा उद्देश भारतास ज्ञानवंत समाजात परिवर्तीत करणे हा आहे.

(1) एन.के.सी. (2) एन.सी.टी.ई. (3) एन.सी.ई.आर.टी. (4) यु.जी.सी.

The __________ is a high level Commission/advisory body to the Prime Minister of India with the objective of transforming India into a knowledge society.

(1) N.K.C (2) N.C.T.E (3) N.C.E.R.T (4) U.G.C

---

15. _____ ई-शिक्षा @ स्कूल PPP (सार्वजनिक खाजगी भागीदारी) नमुना विविध राज्य शासनांच्या समन्वयाने कार्यान्वित केला. माझे नाव ओळखा.

_____ + ए + _____ + आ + न् + त् + _____

(1) व्, द्, ई (2) ह्, म्, अ (3) व्, द्, अ (4) ए, क्, अ

_____ E - Shiksha @ schools is a PPP (Public Private Partnership) model implemented in co-ordination with the various state governments, guess my name :

_____ + E + _____ + A + N + T + _____

(1) V, D, I (2) H, M, A (3) V, D, A (4) E, K, A

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

16. खालीलपैकी कोणती विधाने **बरोबर** आहेत ?

(a) 2007 मध्ये अपंगत्व असणाऱ्या व्यक्तींच्या हक्काबाबतची संयुक्त राष्ट्रसंघाची अभिसंधी मंजूर करणाऱ्या शेवटच्या देशांपैकी एक देश भारत होता.

(b) आंतरराष्ट्रीय संघटित गुन्हेगारी विरोधातील संयुक्त राष्ट्रसंघाची अभिसंधी आणि तिचे तीन तहनामे, आणि संयुक्त राष्ट्राची भ्रष्टाचारा-विरोधातील अभिसंधी ह्या भारताने 2011 मधे मंजूर केल्या.

पर्यायी उत्तरे :

(1) फक्त (a) बरोबर आहे (2) फक्त (b) बरोबर आहे

(3) (a) आणि (b) दोन्ही बरोबर आहेत (4) (a) आणि (b) दोन्ही बरोबर नाहीत

State which of the following statements are **true** :

(a) In 2007, India became one of the last countries to ratify the UN convention on the Rights of Persons with Disabilities.

(b) In 2011, India ratified UN convention against transnational organised crime and its three protocols and UN convention against corruption.

Answer Options :

(1) Only (a) is true (2) Only (b) is true

(3) Both (a) and (b) are true (4) Both (a) and (b) are false

---

17. भारतामध्ये पंचायतराज व ग्रामीण विकासावर आधारित महिला सशक्तीकरण, स्वास्थ्य, स्वच्छ पेयजल, मानवाधिकार आणि सत्तेचे विकेंद्रीकरणाच्या बाबतीत 20 वर्षांच्या कालावधित सतत प्रथम क्रमांकावर कोणते राज्य आहे ?

(1) महाराष्ट्र (2) गुजरात (3) तामिळनाडू (4) केरळ

On the basis of Panchayat Raj and Rural Development, which state stands first continuously for the last 20 years in respect of Womens Empowerment, Health, Pure drinking water, Human Rights and Decentralization of powers ?

(1) Maharashtra (2) Gujarat (3) Tamilnadu (4) Kerala

---

18. पुढील विधाने पहावीत.

(a) मुस्लीम कायद्यानुसार आईवडिलांचा सांभाळ करणे हे फक्त मुलाचे कर्तव्य आहे.

(b) मुलगा आणि मुलगी ह्या दोघानाही पालकांचा सांभाळ करणे बंधनकारक आहे.

(1) (a) बरोबर परंतु (b) चूक (2) (b) बरोबर परंतु (a) चूक

(3) (a) व (b) दोन्ही बरोबर (4) (a) व (b) दोन्ही चूक

Consider the following statements :

(a) According to Muslim Law only sons have the duty to maintain their aged parents.

(b) Both sons and daughters are bound to maintain their parents.

(1) (a) is correct but not (b) (2) (b) is correct but not (a)

(3) Both (a) and (b) are correct (4) Neither (a) not (b) is correct

---

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

19. महिला सबलीकरणात कोणत्या संस्थेने/संस्थांनी खालील घटकांचा समावेश केलेला आहे ?

(i) लिंगभाव संबंध आणि या संबंधामध्ये बदल होण्याच्या शक्यतेचे मार्ग समजुन घेणे व त्याबद्दल ज्ञान मिळविणे.

(ii) स्व-चांगुलपणाची भावना विकसित करणे, इच्छित बदल साध्य करण्यासाठी स्वत:तील क्षमतांवर विश्वास ठेवून स्वत:चे आयुष्य नियंत्रित करणे.

संस्था :

(a) संयुक्त राष्ट्रे कुटुंब नियोजन सहाय्य (UNFPA)

(b) संयुक्त राष्ट्रे आंतरराष्ट्रीय बालक शिक्षण निधी (UNICEF)

(c) संयुक्त राष्ट्रे महिला विकास निधी (UNDFW)

(d) संयुक्त राष्ट्रे विकास कार्यक्रम (UNDP)

पर्याय :

(1) (a) आणि (d) फक्त (2) (c) फक्त (3) (a) आणि (b) फक्त (4) (a) फक्त

Which of the Organisation/s include the following factors in Women's Empowerment ?

(i) Acquiring knowledge and understanding of gender relations and the ways in which these relations may be changed.

(ii) Developing a sense of self-worth, a belief in one's ability to secure desired changes and right to control one's life.

Organizations :

(a) United Nations Family Planning Assistance (UNFPA)

(b) United Nations International Children Education Fund (UNICEF)

(c) United Nations Development Fund for Women (UNDFW)

(d) United Nations Development Programme (UNDP)

Options :

(1) (a) and (d) only (2) (c) only (3) (a) and (b) only (4) (a) only

---

20. सन 2005 मध्ये आरंभ झालेल्या भारत निर्माण योजनेत खालीलपैकी कशाचा समावेश **नाही** ?

(1) जलसिंचन (2) रस्ते (3) स्वच्छता (4) दूरसंचार

What does Bharat Nirman Yojana launched in the year 2005 **not** provide ?

(1) Irrigation (2) Roads (3) Sanitation (4) Telecommunication

---

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

21. मानवी हक्कांच्या वैश्विक जाहीरनाम्यासंदर्भात योग्य जोड्या जुळवा.

(a)	प्रत्येक व्यक्ती जन्मत: स्वतंत्र व समान आहे.	(i)	कलम 12
(b)	प्रत्येकास खाजगीपणा जपण्याचा अधिकार आहे.	(ii)	कलम 1
(c)	प्रत्येकास राजकारणात सहभागी होण्याचा अधिकार आहे.	(iii)	कलम 3
(d)	प्रत्येकास जीविताचा अधिकार आहे.	(iv)	कलम 21

	(a)	(b)	(c)	(d)
(1)	(i)	(ii)	(iii)	(iv)
(2)	(ii)	(i)	(iv)	(iii)
(3)	(ii)	(iv)	(i)	(iii)
(4)	(iv)	(i)	(iii)	(ii)

Match the pairs in terms of the World declaration.

(a)	Everyone is born free and equal	(i)	Article 12
(b)	Everyone has right to privacy	(ii)	Article 1
(c)	Everyone has right to participate in politics	(iii)	Article 3
(d)	Everyone has right to life	(iv)	Article 21

	(a)	(b)	(c)	(d)
(1)	(i)	(ii)	(iii)	(iv)
(2)	(ii)	(i)	(iv)	(iii)
(3)	(ii)	(iv)	(i)	(iii)
(4)	(iv)	(i)	(iii)	(ii)

---

22. __________ ही जगातील सर्वात मोठी शालेय आहार योजना आहे.

(1) सकस आहार कार्यक्रम (2) मध्यान्ह भोजन कार्यक्रम

(3) दूध कार्यक्रम (4) खाऊ डबा कार्यक्रम

The __________ is the world's largest school feeding programme.

(1) Nutritious Food Programme (2) Mid Day Meal Programme

(3) Milk Programme (4) Lunch Box Programme

---

23. राष्ट्रीय सेवा योजनेबाबत पुढील कोणते विधान **खरे नाही** ?

(a) शाळेतील व महाविद्यालयातील तरुण विद्यार्थ्यांचे चारित्र्य व व्यक्तीमत्व विकास साधण्याकरता स्थापित.

(b) महात्मा गांधींच्या जन्म शताब्दी वर्षात 1969 मध्ये शुभारंभ.

(c) राष्ट्रीय सेवा योजनेचे ब्रीदवाक्य म्हणजे ''परीसर ते समाज'' व ''महाविद्यालय ते गाव''.

(d) योजने हाताळण्याचा मार्ग म्हणजे ''मी नव्हे परंतु तू''.

(1) फक्त (b) (2) फक्त (c) (3) फक्त (d) (4) (c) आणि (d)

Which of the following statements about the National Service Scheme is **not correct** ?

(a) It is started with the objective to develop character and personality of student youth in schools and colleges.

(b) It was launched during the birth centenary celebration of Mahatma Gandhi in 1969.

(c) The motto of the NSS is "campus to community" and "college to village".

(d) The approach is "Not me but you"

(1) Only (b) (2) Only (c) (3) Only (d) (4) (c) and (d)

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

24. मानव विकास अहवाल वर्ष आणि विषय –

(a) मानव विकास अहवाल 2001 - सहस्त्रादी विकास लक्ष : गरीबी हटविण्यासाठी राष्ट्रांमध्ये सामंजस्य

(b) मानव विकास अहवाल 2006 - तुटवड्यांच्या पलीकडे; उर्जा, गरीबी आणि वैश्विक जल संकट

(c) मानव विकास अहवाल 2008 - अडचणीवर विजय : मानव गतिशीलता आणि विकास

(d) मानव विकास अहवाल 2013 - दक्षिणेचा उदय : विविधता पूर्ण विश्वामध्ये मानव विकास

वरीलपैकी कोणते पर्याय **बरोबर** आहेत ?

(1) (a) व (c) (2) (b), (c) व (d)

(3) (b) व (d) (4) सर्व बरोबर आहेत.

Human Development Report : Year and Subject

(a) HDR 2001 - Millennium Development Goals : A common understanding among nations to end human poverty.

(b) HDR 2006 - Beyond scarcity ; Power, Poverty and the Global Water Crisis.

(c) HDR 2008 - Overcoming Barriers ; Human mobility and development.

(d) HDR 2013 - The Rise of the South ; Human progress in a diverse world.

Which of the above options are **correct** ?

(1) (a) and (c) (2) (b), (c) and (d)

(3) (b) and (d) (4) All are correct

---

25. कोणत्या वर्षी वृद्धांकरिता राष्ट्रीय धोरण अस्तित्वात आले ?

(1) 1999 (2) 2012 (3) 1990 (4) 2010

In which year National Policy for Older persons came into existence ?

(1) 1999 (2) 2012 (3) 1990 (4) 2010

---

26. ग्राहक संरक्षण कायद्यातील कलम 12 अंतर्गत तक्रार दाखल करतांना कोर्ट फी लागू करण्यास खालीलपैकी कोणत्या दुरुस्तीनुसार सुरुवात झाली ?

(1) ग्राहक संरक्षण (दुरुस्ती) कायदा 1986

(2) ग्राहक संरक्षण (दुरुस्ती) कायदा 1990

(3) ग्राहक संरक्षण (दुरुस्ती) कायदा 1993

(4) ग्राहक संरक्षण (दुरुस्ती) कायदा 2002

By which Amendment, payment of court fees while filing complaint under section 12 of Consumer Protection Act is introduced.

(1) Consumer Protection (Amendment) Act 1986

(2) Consumer Protection (Amendment) Act 1990

(3) Consumer Protection (Amendment) Act 1993

(4) Consumer Protection (Amendment) Act 2002

---

27. ग्रामीण विकासातील व्यापारी बँकांची भूमिका खालील प्रमाणे आहे :
(a) पत संस्थांना मदत
(b) ग्रामीण-नियोजन आणि पत पुरवठा
(c) प्रत्यक्ष व अप्रत्यक्ष पत पुरवठा
(d) ग्रामीण विकास व रोजगार निर्मिती
वरील पैकी कोणती विधाने **बरोबर** आहेत ?
(1) फक्त (a) (2) (a), (c) आणि (d)
(3) (a), (b) आणि (c) (4) (a) आणि (c)
Role of the merchant banks in rural development is as follows :
(a) Provide help to credit societies.
(b) Rural planning and credit
(c) Provide direct and indirect credit
(d) Rural development and create employment
Which of the above statements are **correct** ?
(1) Only (a) (2) (a), (c) and (d)
(3) (a), (b) and (c) (4) (a) and (c)

28. गांजा हा मादक पदार्थ कॅनाबिस नावाच्या झाडाच्या कोणत्या भागापासून प्राप्त होतो ?
(1) मुळे (2) खोड (3) फुले (4) पाने
Ganja is obtained from which part of Cannabis Plant ?
(1) Root (2) Stem (3) Flower (4) Leaf

29. ग्राहक संरक्षण कायद्याअंतर्गत राज्य आयोगाच्या अध्यक्षांनी इतर सदस्यांच्या अनुपस्थितीत पारित केलेला आदेश हा ________ आहे.
(1) वैध (2) अवैध
(3) काही अंशी वैध (4) वरीलपैकी काहीही नाही
Under Consumer Protection Act the order passed by the President of the state commission sitting singly without junction of any other member is ________
(1) Valid (2) Invalid
(3) Valid to certain extent (4) None of the above

30. मी - ICT चे शिक्षणाचे राष्ट्रीयमंडळ (NME - ICT) आहे. माझे नाव _ + आ + _ + आ +_ + अ आहे.
(1) अ, क्ष, र् (2) स, क्ष, त् (3) अ, क्ष, त् (4) स, क्ष, र्
I am the National Mission on Education through ICT (NME - ICT)
My name is _ + a + _ + s + h + a + _
(1) a, k, r (2) s, k, t (3) a, k, t (4) s, k, r

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

31. पुढील शिफारस कोणी केली? 'गळतीचे प्रमाण कमी करण्यासाठी प्रत्येक इयत्तेची परीक्षा न घेता सलग चार इयत्तांचा घटक मानून विद्यार्थ्यांना त्यांच्या गतीप्रमाणे अध्ययन करण्याची मुभा असावी'.

(1) राममूर्ती आयोग, 1992. (2) राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरण, 1986
(3) कोठारी आयोग, 1964 (4) मुदलियार आयोग, 1952

Who recommended the following ?

'Students should be allowed to learn as per their abilities, considering four continuous standards as an unit and not examining them in each standard for minimizing the drop out rate'.

(1) Ramamurti Commission, 1992. (2) National Policy of Education, 1986
(3) Kothari Commission, 1964 (4) Mudaliyar Commission, 1952

---

32. 'उज्वला' ही सर्वसमावेशक योजना असून तिचा उद्देश खालीलपैकी कोणता आहे?

(1) महिलांच्या अनैतिक शोषण व व्यापारास प्रतिबंध.
(2) महिला उद्योजकतेला सहाय्य करणे.
(3) महिलांच्या संगणक साक्षरतेला प्रोत्साहन देणे.
(4) यापैकी कोणताही नाही.

'Ujwala' Yojana is a comprehensive scheme which aims at :

(1) Prevention of immoral exploitation and trade of women
(2) Assisting women in enterpreneurship
(3) Promoting computer literacy among women
(4) None of the above

---

33. (a) आंतरराष्ट्रीय गुन्हा न्यायालय 2002 साली रोम कायदा अंतर्गत स्थापन झाले.
(b) हे न्यायालय वंशसंहार, मानवता विरोधी गुन्हे, युद्ध गुन्हे या संबंधी काम करते.
(c) अमेरीका आंतरराष्ट्रीय गुन्हे न्यायालयाचा सभासद आहे.

वरीलपैकी कोणते विधान **सत्य** आहे?

(1) (a), (b) आणि (c) सत्य आहे. (2) फक्त (a) सत्य आहे.
(3) (a) आणि (b) सत्य आहे. (4) वरीलपैकी एकही नाही.

(a) The International Criminal Court was established in 2002, under Rome Statute.
(b) The court deals with crimes like genocide, crime against humanity and war crimes.
(c) USA is a member of International Criminal Court

Which of the statements are **true** ?

(1) (a), (b) and (c) are true. (2) Only (a) is true.
(3) (a) and (b) are true. (4) None of the above

---

34. गिनी कोईफिशीयंट काय आहे ?

(1) गरीबीचे प्रमाण (2) गरीब व श्रीमंत यामधील दरीचे प्रमाण

(3) आर्थिक विकासाचा स्तर (4) शैक्षणिक गुणवत्तेचा स्तर

What does the term Gini Coefficient signify ?

(1) The proportion of poor (2) The gap between the rich and poor

(3) The status of economic development (4) The status of educational quality

---

35. भारतातील प्रमुख कुटीर उद्योगात खालीलपैकी कोणता उद्योग समाविष्ट होत नाही ?

(1) हातमाग कापड उद्योग (2) रेशिम उद्योग

(3) काच बनविण्याचा उद्योग (4) लोकर व लोकरी कपडे

Which one of the following is not included among the principal cottage industries in India ?

(1) Handloom Industry (2) Silk Industry

(3) Glass Industry (4) Wool and woolen clothes

---

36. राज्य शासनाने 2010 साली 'कृषी संजीवनी योजना' अंमलात आणली. भारतीय शेतकऱ्यांना मदत करण्यासाठी सुरू केलेल्या या योजनेचे मूळ उद्दिष्ट्य काय ?

(1) कृषी क्षेत्रामध्ये संशोधन आणि प्रयोग.

(2) शेतकऱ्यांना कर्जमाफी.

(3) कमी किमतीत कीटकनाशके सहज उपलब्ध करणे .

(4) शेतकऱ्यांवरील वीज बिलाचा बोजा कमी करणे.

The state government introduced the 'Krushi Sanjivani Scheme' in the year 2010 to help Indian farmers. What is the basic objective of this scheme ?

(1) Research and experimentation in the field of agriculture.

(2) To clear farmers debts

(3) To subsidise insecticides and make them easily available

(4) To minimise the burden of electricity bills on farmers

---

37. अनुसूचित जमाती व इतर पारंपरिक वननिवासी अधिनियम 2006 नुसार 30 जुन 2010 पर्यंत महाराष्ट्रात आदिवासींना कोणत्या जिल्ह्यात सर्वाधिक वनजमिनींचे (वन हक्क) वाटप करण्यात आले ?

(1) गोंदिया आणि गडचिरोली (2) चंद्रपुर आणि गोंदिया

(3) गडचिरोली (4) भंडारा आणि गडचिरोली

Which districts of Maharashtra have granted maximum forest land (forest rights) upto 30th June 2010 to the Scheduled Tribes as per the Scheduled Tribes and other traditional forest dwellers Act 2006 ?

(1) Gondia and Gadchiroli (2) Chandrapur and Gondia

(3) Gadchiroli (4) Bhandara and Gadchiroli

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

38. लक्ष्मीबाई राष्ट्रीय शारीरिक शिक्षण संस्थेत खालील पदव्युत्तर डिप्लोमा कोर्सेस घेतले जातात :

(a) माहिती तंत्रज्ञान (b) खेळ प्रशिक्षण

(c) खेळ व्यवस्थापन (d) खेळ वृत्तपत्र विद्या

खालीलपैकी कोणती पर्याय **बरोबर** आहे ?

(1) (b), (c) आणि (d) (2) (b) आणि (c)

(3) (b) आणि (d) (4) सर्व बरोबर आहेत.

In Lakshmibai National Institute of Physical Education, following P.G.Diploma courses are conducted :

(a) Information Technology (b) Sports Coaching

(c) Sports Management (d) Sports Journalism

Which of the following options is **correct** ?

(1) (b), (c) and (d) (2) (b) and (c)

(3) (b) and (d) (4) All are correct

---

39. शालेय विद्यार्थ्यांचे गळतीचे प्रमाण भारतातील __________ राज्यात सर्वात कमी आहे.

(1) महाराष्ट्र (2) उत्तर प्रदेश (3) केरळ (4) मध्यप्रदेश

__________ state has achieved lowest school dropout rate in India.

(1) Maharashtra (2) Uttar Pradesh (3) Kerala (4) Madhya Pradesh

---

40. एकात्मिक बालविकास योजनेअंतर्गत 0 ते 6 वयोगटातील बालकांना व गरोदर मातांना अंगणवाडीतून कोणत्या बाबी पुरविल्या जातात ?

(a) पूर्व-प्राथमिक शिक्षण

(b) पुरक आहार, आरोग्य तपासणी व उपचार

(c) गरोदर मातांना औषधे पुरविणे

(d) अंधश्रद्धा निर्मुलन

वरीलपैकी कोणते विधान/विधाने **बरोबर** आहेत ?

(1) सर्व बरोबर आहेत (2) (a) आणि (b) (3) (a), (b) आणि (c) (4) (b) आणि (c)

What is provided under the Integrated child development scheme to the 0 to 6 years children and pregnant women by Anganwadis ?

(a) pre-primary education.

(b) nutritious diet, health check-up and treatment.

(c) provide medicines to pregnant women.

(d) Eradication of superstition

Which of the above statements is/are **correct** ?

(1) All are correct (2) (a) and (b) (3) (a), (b) and (c) (4) (b) and (c)

---

41. खालील संकल्पनांपैकी कोणती संकल्पना आदी धर्माच्या संकल्पनांच्या गटातील **नाही** ?

(1) कुलचिन्हवाद (2) वस्तुपूजा (3) झोरोस्ट्रियनवाद (4) चेतनावाद

Which concept of the following is **not** consistent with the forms of Primitive religions ?

(1) Totemism (2) Fetishism (3) Zoroastrianism (4) Animism

---

42. सरकारची कोणती संस्था अपंग पुनर्वसन क्षेत्रात प्रशिक्षण धोरणे, कार्यक्रम, व्यावसायिक शिक्षणाच्या प्रमाण पद्धती साठी काम करते ?

(1) भारत पुनर्वसन समिती (2) भारत पुनर्वसन परिषद

(3) भारत पुनर्वसन संघ (4) सामाजिक संरक्षण राष्ट्रीय संस्था

Which is the Government agency working for regulating the training policies and programmes, standardization of professional education in the field of rehabilitation of persons with disabilities ?

(1) Rehabilitation Committee of India (2) Rehabilitation Council of India

(3) Rehabilitation Consortium of India (4) National Institute of Social Defence

---

43. खालीलपैकी कोणते विधान 'सहस्त्रक विकास ध्येयाला' लागू पडत नाही ?

(a) गरीबी आणि भूक यांचे निर्मूलन (b) सार्वत्रिक उच्च शिक्षण मिळवणे

(c) बालमृत्यूचे प्रमाण कमी करणे (d) आरोग्यपूर्ण मातृत्व

पर्यायी उत्तरे :

(1) फक्त (b) (2) (a) आणि (b)

(3) वरील सर्व (4) फक्त (d)

Which of these is not part of the Millennium Development Goal ?

(a) Eradicate poverty and hunger (b) Achieve Universal Higher Education

(c) Reduce child mortality (d) Improve maternal health

Answer Options :

(1) Only (b) (2) Both (a) and (b)

(3) All above (4) Only (d)

---

44. थेंब थेंब गळणाऱ्या नळातून किती पाणी वाया जाते ?

(1) एका वर्षात 60 लीटर पाणी (2) एका वर्षात 600 लीटर पाणी

(3) एका वर्षात 1200 लीटर पाणी (4) एका वर्षात 6000 लीटर पाणी

How much water does a dripping tap waste ?

(1) 60 litres of water in a year (2) 600 litres of water in a year

(3) 1200 litres of water in a year (4) 6000 litres of water in a year

---

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

45. मानवी हक्काच्या जागतिक जाहीरनाम्याचे प्रतिबिंब भारतीय राज्यघटनेतील खालीलपैकी कोणत्या भागावर पडलेले आहे ?

(1) मुलभुत हक्क व सरनामा

(2) सरनामा व मार्गदर्शक तत्वे

(3) मुलभुत हक्क व मार्गदर्शक तत्वे

(4) सरनामा, मुलभुत हक्क व मार्गदर्शक तत्वे

Universal Declaration of human rights are reflected in which of the following parts of Indian Constitution ?

(1) Fundamental rights and Preamble

(2) Preamble and Directive principles

(3) Fundamental rights and Directive principles

(4) Preamble, Fundamental rights and Directive principles

---

46. लोकसंख्या शंकूची पुढील :

(a) केनया सारख्या देशाचा, जेथे जन्म व मृत्यू दर अधिक आहे, लोकसंख्या शंकू तळास निमूळता व झपाट्याने वर रूंदावलेला आढळतो.

(b) भारतासारख्या देशात जेथे मृत्यू दर कमी होत आहे लोकसंख्या शंकू तरुण वयोगटात रूंद आहे.

(c) जापान सारख्या देशात कमी जन्म दर लोकसंख्या शंकू तळास रूंद करतो.

वरील कोणती आकृती चुकीची आहे ?

(1) (a) आणि (b) (2) (b) आणि (c)

(3) (a) आणि (c) (4) वरील कोणताही पर्याय योग्य नाही.

Consider the following cases of population pyramid :

(a) The population pyramid of a country like Kenya where birth and death rates are high is narrow at the base and rapidly broadens towards the top.

(b) In countries like India where the death rates are decreasing the pyramid is broad in the younger age groups.

(c) In countries like Japan low birth rates make the pyramid broad at the base.

Which picturization is **incorrect** ?

(1) (a) and (b) (2) (b) and (c)

(3) (a) and (c) (4) None of the above

---

47. अखिल भारतीय तंत्रज्ञान परिषदेच्या अखत्यारित खालीलपैकी कोणत्या अभ्यासक्रमाचा समावेश नाही ?

(1) उपयोजित कला (2) शिक्षक शिक्षण

(3) व्यवस्थापन शिक्षण (4) अभियांत्रिकी शिक्षण

All India council of Technical Education does not cover which of the following courses ?

(1) Applied Arts (2) Teacher Education

(3) Management Education (4) Engineering Education

---

48. 'कर्मवीर दादासाहेब गायकवाड सबलीकरण योजना' अंतर्गत अनुसूचीत जाती व बौद्ध समाजातील व्यक्तीला खालीलपैकी कोणती मदत केली जाते ?

(1) शेतीसाठी जमीन (2) उच्च शिक्षण
(3) नोकरी (4) प्रवासी सुविधा

What is provided to the Scheduled Castes and Buddhists under the 'Karmvir Dadasaheb Gaikwad empowerment scheme' ?

(1) Land for agriculture (2) Higher education
(3) Employment (4) Travelling facility

---

49. समुदायातील युवकांचा सहभाग खालीलपैकी कोणत्या बाबीशी संबंधित आहे ?

(a) वर्तनात्मक बदल (b) वर्तनात्मक सुधार
(c) वर्तनात्मक सुस्थिती (d) वर्तनात्मक स्थिरता

वरीलपैकी कोणती बाब **बरोबर** आहे ?

(1) (b) आणि (c) फक्त (2) (a) आणि(d) फक्त
(3) (d) फक्त (4) (c) फक्त

Participation of youth in Community is associated with :

(a) Behaviourial Change (b) Behaviourial Correction
(c) Behaviourial Well-being (d) Behaviourial Stability

Which of the above is/are **correct** ?

(1) (b) and (c) only (2) (a) and (d) only
(3) (d) only (4) (c) only

---

50. प्राथमिक समूह म्हणून कुटुंबाचे सामाजिकरण प्रक्रियेतील महत्व खालीलप्रमाणे आहे :

(a) सामाजिक नियंत्रणाचे साधन
(b) मानसिक सुरक्षितता व स्वास्थ टिकविणे
(c) विशिष्ट उद्दिष्ट साध्य करणे
(d) व्यक्तिमत्व विकासामध्ये योगदान

खालीलपैकी कोणता पर्याय **बरोबर** आहे ?

(1) (b) आणि (d) (2) (b), (c) आणि (d) (3) (a), (b) आणि (d) (4) सर्व बरोबर आहेत.

What is the significance of a family as a primary group in socialization ?

(a) Means of social control
(b) Mental security and sustaining health
(c) To achieve specific goals
(d) Contribution in personality development

Which of the following option is **correct** ?

(1) (b) and (d) (2) (b), (c) and (d) (3) (a), (b) and (d) (4) All are correct

---

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

51. भारत सरकारच्या जननी सुरक्षा योजनेच्या अंतर्गत 'निम्न कार्यप्रदर्शित राज्ये' (एल-पी-एस) आणि 'उच्च कार्यप्रदर्शित राज्ये' (एच-पी-एस) अशी राज्यांची विभागणी केलेली आहे. 'निम्न कार्यप्रदर्शित राज्ये' संदर्भात पुढीलपैकी कोणता अर्थ लागतो ?

(1) दरडोई उत्पन्न कमी असलेली राज्ये

(2) सहा वर्षाखालील मुलांची संख्या कमी असलेली राज्ये

(3) इस्पितळांमधला प्रसूतीदर कमी असलेली राज्ये

(4) जननी मृत्युदर अधिक असलेली राज्ये

Under the Janani Suraksha Yojana of the Government of India ; the states are classified into Low Performing States (L-P-S) and High Performing States (H-P-S). What does the phrase 'Low-Performing-States' primarily imply ?

(1) States with low per capita income

(2) States with low population of children of less than six years

(3) States with low rate of institutional deliveries

(4) States with high rate of maternal mortality

---

52. नासिक येथे प्रत्येक 12 वर्षानंतर येणारा कुंभमेळा सुर्य खालील पैकी कोणत्या राशीत असतांना येतो ?

(1) मकर (2) मेष (3) सिंह (4) कर्क

Which of the following Rashis the sun pertains to when Khumbhmela event at Nasik which comes after every 12 years is held ?

(1) Capricorn (2) Aries (3) Leo (4) Cancer

---

53. NPEGEL च्या अनेक वैशिष्ट्यापैकी काही वैशिष्ट्ये -

(a) मुलींच्या सर्वांगीण विकासास संधी

(b) व्यावसायिक आणि जीवन कौशल्य शिक्षण

पर्यायी उत्तरे :

(1) फक्त (a) बरोबर आहे. (2) फक्त (b) बरोबर आहे.

(3) (a) आणि (b) दोन्हीही बरोबर आहेत. (4) (a) आणि (b) दोन्हीही चूक आहेत.

Few of the many unique features of NPEGEL are :

(a) Scope for all round development of girls

(b) Vocational and life-skill education

Answer Options :

(1) Only (a) is correct. (2) Only (b) is correct.

(3) (a) and (b) both are correct. (4) (a) and (b) both are wrong.

---

54. घटनेचे कलम 43 (c) :

(a) कामगाराला व्यवस्थापनातील सहभागाचा अधिकार
(b) आरोग्यदायी रोजगार मिळण्याचा अधिकार
(c) समान कामाला समान वेतन
(d) वाजवी वेतनाचा अधिकार

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a) आणि (b) (2) (b) आणि (c)
(3) (a) आणि (d) (4) (a) फक्त

Constitutional Article 43 (c) :

(a) Provides right to participate in Management to a labourer.
(b) Right to work in healthy atmosphere.
(c) Equal pay for equal work.
(d) Right to reasonable wages.

Answer Options :

(1) (a) and (b) (2) (b) and (c)
(3) (a) and (d) (4) (a) only

---

55. असे म्हंटले जाते की पंजाब, हरीयाणा, केरळ, पश्चिम बंगाल, आंध्रा व तामिळनाडू सारख्या राज्यात गरीबी कमी झाली आहे?

या राज्यांनी हे कसे साध्य केले?

जोड्या लावा.

(a) पंजाब, हरीयाणा (i) उच्च कृषी वाढ दर
(b) केरळ (ii) जमीन सुधारणा योजना
(c) पश्चिम बंगाल (iii) मानवी संसाधन विकास
(d) आंध्रा, तामिळनाडू (iv) कुशल खाद्य धान्याचे जन वितरण

	(a)	(b)	(c)	(d)
(1)	(i)	(ii)	(iv)	(iii)
(2)	(i)	(iii)	(ii)	(iv)
(3)	(i)	(iv)	(iii)	(ii)
(4)	(i)	(iii)	(iv)	(ii)

It is said that the poverty has declined in the states like Punjab, Haryana, Kerala, West Bengal and Andhra, Tamil Nadu.

How have these states accomplished this feat :

Match the following pairs :

(a) Punjab, Haryana (i) High agricultural growth rate
(b) Kerala (ii) Land reform measures
(c) West Bengal (iii) Human resource development
(d) Andhra, Tamil Nadu (iv) Efficient public distribution of food grains

	(a)	(b)	(c)	(d)
(1)	(i)	(ii)	(iv)	(iii)
(2)	(i)	(iii)	(ii)	(iv)
(3)	(i)	(iv)	(iii)	(ii)
(4)	(i)	(iii)	(iv)	(ii)

---

56. आंतरराष्ट्रीय महिला दिन केंव्हापासून मानण्यात येतो ?

(1) 1975 (2) 1980 (3) 1985 (4) 1990

From which year International women's day is being observed ?

(1) 1975 (2) 1980 (3) 1985 (4) 1990

---

57. 'उच्च शिक्षणाची सर्व समावेशक वाढ' हा मुख्य विषय ________ या पंचवार्षिक योजनेचा होता.

(1) सातव्या (2) आठव्या (3) दहाव्या (4) अकराव्या

'Inclusive Growth of Higher Education' was the broad agenda of ________ Five Year Plan :

(1) Seventh (2) Eighth (3) Tenth (4) Eleventh

---

58. इतर विद्यापीठांव्यातिरिक्तच्या, उच्च शिक्षण देणाऱ्या संस्था, ज्या विशिष्ट क्षेत्रात उच्च दर्जाचे काम करतात त्यांना केंद्र सरकार यु.जी.सी. च्या सल्ल्याने ________ संस्था म्हणून मान्यता देते.

(1) केन्द्रीय विद्यापीठ (2) राज्य खाजगी विद्यापीठ

(3) अभिमत विद्यापीठ (4) राज्य विद्यापीठ

An Institution of Higher Education other than universities working at a very high standard in specific area of study, can be declared by the Central Government on the advice of the UGC as an Institution ________ .

(1) Central University (2) State Private University

(3) Deemed University (4) State University

---

59. संघराष्ट्रांची भारतातील सर्वातमोठी संघटना कोणती आहे ?

(1) एफ.ए.ओ. (2) यु.एन.ए.आय.डी.एस.

(3) यु.एन.इ.एस.सी.ओ. (4) यु.एन.आय.सी.इ.एफ.

Which is the largest UN organization in India ?

(1) F.A.O. (2) U.N.A.I.D.S. (3) U.N.E.S.C.O. (4) U.N.I.C.E.F.

---

60. तांत्रिक शिक्षण गुणवत्ता वाढ कार्यक्रम (TEQIP) यास ________ निधी पुरविते.

(1) जागतिक बँक (2) यूनिसेफ (3) यूनेस्को (4) डब्लू.टी.ओ.

Technical Education Quality Improvement Programme (TEQIP) is funded by ________

(1) World Bank (2) UNICEF (3) UNESCO (4) WTO

---

61. इंदिरा गांधी राष्ट्रीय उड्डाण संस्था रायबरेली येथील फुरसतगंज येथे वाणिज्यिक वैमानिकांना उड्डाणाचे व स्थळ प्रशिक्षण देण्यात सुधार होण्याकरिता स्थापन करण्यात आली आहे.

या संस्थेचे व्यवस्थापन कोणत्या देशातील विख्यात आंतरराष्ट्रीय वैमानिकी संस्था करते ?

(1) कॅनडा (2) अमेरीका (3) इंगलंड (4) जापान

The Indira Gandhi Rashtriya Uddan Academy has been set up at Fursatganj Raebaraeli to bring about a quantum improvement in the standards of flying and ground training of commercial pilots.

IGRUA is managed by the Global Aviation giant from :

(1) Canada (2) USA (3) UK (4) Japan

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

62. युनिसेफ च्या मते जागतिक पातळीवर बालमृत्यूची सर्वात महत्त्वाची तीन कारणे कोणती ?

(1) क्वाशिओरकर, अतिसार, एड्स (2) न्युमोनिया, अतिसार, मलेरिया

(3) अतिसार, एड्स, मलेरिया (4) अतिसार, न्युमोनिया, क्वाशिओरकर

According to UNICEF, the three leading causes of child deaths globally remain :

(1) Kwashiorkar, diarrhoea, AIDS (2) Pneumonia, diarrhoea, malaria

(3) Diarrhoea, AIDS, malaria (4) Diarrhoea, pneumonia, kwashiorkar

---

63. मे 2008 रोजी स्थापन झालेल्या __________ योजनेचा उद्देश समाजातील अनुसूचित जाती, अनुसूचित जमातीच्या समुदायातील 14 ते 18 वर्षे वयोगटातील बालिकांना माध्यमिक विद्यालयातील प्रवेशास प्रोत्साहित करणे विशेषत: ज्या वर्ग VIII मध्ये उत्तीर्ण झाल्या आहेत व शिक्षण सोडण्याचे त्यांचे प्रमाण कमी करणे तसेच 18 वर्ष वयापर्यन्त त्यांना शालेय शिक्षणात टिकवून ठेवणे हा आहे.

(1) राष्ट्रीय माध्यमिक शिक्षण अभियान (2) मुलींचे वसतीगृह

(3) किशोरावस्था शिक्षण कार्यक्रम (4) यापैकी कोणतेही नाही

To promote enrolment of girl child from S.C. and S.T. communities in the age group of 14 - 18 years at secondary stage, especially those who passed class VIII and to encourage the secondary education of such girls, to reduce their drop out rate and to retain them in the section upto the age of 18 years with this objective of centrally sponsered scheme __________ was launched in May 2008.

(1) Rashtriya Madhyamik Shiksha Abhiyan (2) Girls' Hostel

(3) Adolescence Education Programme (4) None of these

---

64. शासन पुरस्कृत यशवंतराव चव्हाण मुक्त वसाहत योजनेचे प्रमुख उद्दिष्ट कोणते ?

(1) नोकरी करत असलेल्या युवकांना उच्च शिक्षणाची संधी उपलब्ध करून देणे.

(2) मागासवर्गीयांना स्वस्त दरात घर उपलब्ध करून देणे.

(3) आदिवासी तरुण-तरुणींचे विवाह सामूहिकरित्या करून देणे.

(4) भटक्या जमातींना विकासाच्या मुख्य प्रवाहात आणून स्थैर्य प्राप्त करून देणे.

What is the basic objective of the government sponsored Yashawantrao Chavan Free Stay Scheme (Mukta Vasahat Yojana) ?

(1) To provide opportunities of higher education to working youth

(2) To provide housing at reasonable rates to members of backward classes

(3) To arrange community weddings for tribal youth

(4) To incorporate nomadic tribes in the main stream by providing them stability

---

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

65. ग्रँड स्लॅम टेनिस टूर्नामेंट चार स्पर्धा मिळून होते. विम्बलडन, फ्रेंच ओपन, यूएस ओपन व ऑस्ट्रेलियन ओपन! या स्पर्धा ज्या आच्छादनावर खेळल्या जातात त्यातील पुढील कोणती **चुकीची** आहे?

(1) विम्बलडन - गवत (2) फ्रेंच ओपन - माती

(3) यूएस ओपन - अक्रिलिक कठीण (4) ऑस्ट्रेलियन - नैसर्गिक कठीण

Four Championships together make Grand Slam Tennis Tournamment, Wimbledon, French Open, U.S.Open and Australian Open ! The surface on which these tournaments are played are given below. Which among them is **incorrect** ?

(1) Wimbledon - Grass. (2) French Open - Clay

(3) U.S. Open - Acrylic Hard (4) Australian - Natural Hard

---

66. राष्ट्रीय तंत्रज्ञान संस्था परिषद ही __________ यांच्या प्रत्यक्ष नियंत्रणाखाली काम करते.

(1) यू.जी.सी. चे अध्यक्ष (2) भारताचे राष्ट्रपती

(3) सी.एस.एस.आर. चे अध्यक्ष/संचालक (4) एच.आर.डी. चे मंत्री महोदय

The National Institute of Technology Council works directly under the control of __________ .

(1) Chairman of UGC (2) President of India

(3) Director of CSSR (4) Minister of HRD

---

67. मुलांना कुटुंबात प्रामुख्याने कोणत्या मानक पद्धतीने समजून घेऊन वागविले जाते?

(a) वैश्विक मानके (b) सर्वसाधारण मानके

(c) विशेषीकृत मानके (d) अनौपचारिक मानके

वरीलपैकी कोणते विधान/विधाने **बरोबर** आहेत?

(1) (a) आणि (d) फक्त (2) (c) फक्त

(3) (b) फक्त (4) (a), (b) आणि (d) फक्त

The child is judged and treated in the family largely in terms of :

(a) Universalisitc standards (b) General Standards

(c) Particularistic standards (d) Informal Standards

Which of the statements given above is/are **correct** ?

(1) (a) and (d) only (2) (c) only

(3) (b) only (4) (a), (b) and (d) only

---

68. कष्टकऱ्यांना माफक दरामध्ये सकस आहार देणारी 'कष्टाची भाकर' योजना 1975 साली कोणी सुरू केली?

(1) महाराष्ट्र शासन (2) शोषित मुक्ती अभियान

(3) हमाल पंचायत (4) निवारा हक्क परिषद

Who started the 'Kashtachi Bhakar' Scheme in 1975 to provide wholesome food at affordable prices to the toiling masses ?

(1) Govt. of Maharashtra (2) Shoshit Mukti Abhiyaan

(3) Hamal Panchayat (4) Nivara Hakka Parishad

---

69. संयुक्त राष्ट्र संघाच्या अधिकृत भाषा या आहेत :

(a) इंग्रजी (b) फ्रेंच (c) अरेबिक (d) चिनी (e) पोर्तुगीज

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a) आणि (b) फक्त (2) (a), (b) आणि (c)

(3) (a), (b), (c) आणि (d) (4) नमूद सर्व

The official languages used in the UN are :

(a) English (b) French (c) Arabic (d) Chinese (e) Portuguese

Answer Options :

(1) (a) and (b) (2) (a), (b) and (c)

(3) (a), (b), (c) and (d) (4) All the mentioned

---

70. कामगारांचे आंतरराष्ट्रीय पातळीवर संघटन करण्यासाठी दुसऱ्या महायुद्धाच्या काळात __________ ही संघटना स्थापन झाली.

(1) इंटरनॅशनल लेबर ऑर्गनायझेशन (2) वर्कर्स वर्ल्ड फोरम

(3) वर्ल्ड युनीयन ऑफ वर्कर्स (4) वर्ल्ड फेडरेशन ऑफ युनियनस्

During the second world war __________ organization was established to organize the workers on international level.

(1) International Labour Organization (2) Workers World Forum

(3) World Union of Workers (4) World Federation of Unions

---

71. 2011 च्या जनगणनेनुसार महाराष्ट्राचा साक्षरता दर हा देशाच्या सरासरी पेक्षा जास्त आहे आणि साक्षरतेच्या बाबतीत राज्यांच्या यादीत महाराष्ट्र __________ स्थानी आहे.

(1) द्वितीय (2) तृतीय (3) चतुर्थ (4) पंचम

Maharashtra's literacy rate is higher than the national average and is __________ highest among the states in the country as per census 2011.

(1) Second (2) Third (3) Fourth (4) Fifth

---

72. आदिवासी विकास महमंडळातर्फे आदिवासींचे जीवनमान सुधारण्यासाठी अनेक योजना राबविल्या जातात. खालीलपैकी कोणत्या योजनांचा यांत अंतर्भाव आहे ?

(a) एकाधिकार गवत खरेदी योजना (b) खावटी कर्ज योजना

(c) गौण वनोत्पादन खरेदी योजना (d) सद्भावना योजना

(1) (a), (b) आणि (c) (2) (b), (c) आणि (d)

(3) (a), (c) आणि (d) (4) (a), (b) आणि (d)

Tribal Development Corporation has introduced several schemes in order to improve the life style of tribals. Which schemes are covered under this programme ?

(a) Ekadhikar Gawat Kharedi Yojana (b) Khawati Karja Yojana

(c) Gaun Vanotpadan Kharedi Yojana (d) Sadbhavana Yojana

(1) (a), (b) and (c) (2) (b), (c) and (d)

(3) (a), (c) and (d) (4) (a), (b) and (d)

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

73. फेलो प्रोग्रॅम इन मॅनेजमेंट हा ________ होय.

(1) मॅनेजमेंट डेव्हलपमेंट कोर्स

(2) ॲडव्हान्सड् मास्टर्स कोर्स इन पब्लीक मॅनेजमेंट

(3) पोस्ट ग्रॅज्यूएट प्रोग्रॅम इन मॅनेजमेंट

(4) पूर्ण वेळ डॉक्टरल लेव्हल प्रोग्रॅम इन मॅनेजमेंट

The Fellow Programme in Management is a ________

(1) Management Development Course

(2) Advanced Master's Course in Public Management

(3) Post Graduate Programme in Management

(4) Full time Doctoral Level Programme in Management

---

74. भारतात दरवर्षी लक्षावधी बालके मुत्यूमुखी पडतात आणि अपंग बनतात ; कारण :

(a) प्रतिबंधात्मक आजारांपासून अ-संरक्षण

(b) कुपोषण प्रतिबंधापासून अ-संरक्षण

(c) लसीकरण न करणे

(d) भृण-हत्या प्रतिबंधापासून अ-संरक्षण

वरीलपैकी कोणते विधान/विधाने **बरोबर** आहेत ?

(1) (a) आणि (b)   (2) (a) फक्त

(3) (a), (b) आणि (c)   (4) (d) फक्त

Millions of children die and get disabled every year in India due to :

(a) No prevention against diseases

(b) No prevention against malnutrition

(c) No immunisation

(d) No prevention against foeticide

Which of the statements given above is/are **correct** ?

(1) (a) and (b) only   (2) (a) only

(3) (a), (b) and (c) only   (4) (d) only

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

75. मॅन्युअल स्वच्छता कर्मचारी (SRMS) पुनर्वसनाच्या स्वयंरोजगार योजनेचा काय उद्देश आहे ?

(1) मॅन्युअल स्वच्छता कर्मचारी आणि त्यांच्यावरती अवलंबून असणाऱ्यांच्यासाठी वैद्यकिय सेवा.

(2) मॅन्युअल स्वच्छता कर्मचारी आणि त्यांच्यावरती अवलंबून असणाऱ्यांच्यासाठी मोफत गृहनिर्माण

(3) राहिलेले मॅन्युअल स्वच्छता कर्मचारी आणि त्यांच्यावरती अवलंबून असणाऱ्यांचे पुनर्वसन

(4) मॅन्युअल स्वच्छता कर्मचारी आणि त्यांच्यावरती अवलंबून असणाऱ्यांच्या साठी मोफत अन्न सोय

What is the objective of Self Employment Scheme for Rehabilitation of Manual Scavengers' (SRMS) ?

(1) Medical care for Manual Scavengers and their dependants

(2) Free Housing for Manual Scavengers and their dependants

(3) Rehabilitate remaining Manual Scavengers and their dependants

(4) Provision for free food for Manual Scavengers and their dependants

---

76. नैसर्गिक आपत्ती निवारणाची जबाबदारी पूर्वी केंद्र शासनातील कोणत्या खात्याकडे होती ?

(1) कृषी (2) मनुष्य बळ

(3) गृह (4) ग्रामीण विकास

Responsibility of natural disaster management was earlier held by ________ department of the Central Government.

(1) Agriculture (2) Human Resources

(3) Home (4) Rural Development

---

77. (a) निर्मल भारत अभियान अंतर्गत 2022 सालापर्यंत ग्रामीण भागातील सर्व घरात शौचालय बांधण्याचे उद्दिष्ट आहे.

(b) ह्या योजने अंतर्गत ग्रामीण भागातील शाळा व अंगणवाड्यात शौचालयांच्या सुविधा पुरवण्यात येणार आहेत.

(c) ह्या योजनेची प्रभावी अंमलबजावणी करणाऱ्या सरपंचानाच निर्मल ग्राम पुरस्कार देण्यात येतो.

वरीलपैकी कोणते विधान **सत्य** आहे ?

(1) वरीलपैकी सर्व सत्य आहेत (2) (a) आणि (b) सत्य आहे

(3) (a) आणि (c) सत्य आहे (4) वरीलपैकी एकही नाही

(a) Nirmal Bharat Abhiyaan aims to provide sanitation for all rural household by 2022

(b) The scheme covers construction of toilets in schools and Anganwadis in rural areas.

(c) Nirmal Gram Puraskars are given only to sarpanch for effective implementation of the scheme.

Which of the statements are **true** ?

(1) All are correct (2) (a) and (b) are correct

(3) (a) and (c) are correct (4) None of the above

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

78. खालील दिलेल्या विधानाच्या आधारे शब्दकोडे सोडवा.

(a) साक्षरता कार्यक्रमाकरिता शिक्षण-अध्ययन तसेच प्रशिक्षण साहित्य तयार करणे.

(b) अल्पसंख्याकांचा व्यावसायिक शिक्षण व क्षमता विकास.

		(i)		
		आर		
एन	एम	(ii)	एम	(iii)

(1) (i) एस. (ii) सी. (iii) इ.

(2) (i) एम. (ii) एस. (iii) आय.

(3) (i) टी. (ii) एन. (iii) सी.

(4) यापैकी कोणतेही नाही

Solve the following cross word with the help of given statements :

(a) Preparation of teaching, learning and training material for Adult Education Programme.

(b) Vocational Education and Skill Development of Minorities.

		(i)		
		R		
N	M	(ii)	M	(iii)

(1) (i) S. (ii) C. (iii) E.

(2) (i) M. (ii) S. (iii) I.

(3) (i) T. (ii) N. (iii) C.

(4) None of these

---

79. भारतातील बाल कायदे मुख्यत: कशाशी संबंधित आहेत ?

(a) मुलांचे किमान वय

(b) मुलांची वैद्यकीय परीक्षा

(c) कामाचे कमाल तास

(d) मुलांच्या रात्रपाळीच्या कामास प्रतिबंध

वरीलपैकी कोणते विधान/विधाने **बरोबर** आहेत ?

(1) (a) आणि (c) फक्त

(2) (b) आणि (d) फक्त

(3) (a), (b) आणि (c) फक्त

(4) (a), (b), (c) आणि (d)

What do the Indian Laws pertaining to children mainly deal with ?

(a) Minimum age of children

(b) Medical examination of children

(c) Maximum hours of work

(d) Prohibiting children from working in the night

Which of the statement given above is/are **correct** ?

(1) (a) and (c) only

(2) (b) and (d) only

(3) (a), (b) and (c) only

(4) (a), (b), (c) and (d)

---

80. योग्य जोड्या जुळवा :

(a)	आंतरराष्ट्रीय बाल कल्याण संघ (AUCW)	(i)	बाल हक्क जाहिरनामा तत्त्वाच्या बढतीला सर्व जगात मान्यता देणे
(b)	संयुक्त राष्ट्रे बाल निधी/संयुक्त राष्ट्र आंतरराष्ट्रीय बाल शिक्षण निधी (UNICEF)	(ii)	वंचित मुलापर्यंत पोहोचणे
(c)	भारतीय बाल कल्याण परिषद (ICCW)	(iii)	प्रतिकूल स्थितीतील मुलांच्या रक्षणास मदत करून त्यांना जीवनात उभे करणे
(d)	आंतरराष्ट्रीय बाल वर्ष (IYC) भारत	(iv)	बाल कल्याणाला बढती देण्यासाठी विविध योजना संलग्नित संस्था किंवा शाखाद्वारे प्रत्यक्ष मदत किंवा मदतीला आरंभ करणे

	(a)	(b)	(c)	(d)
(1)	(iii)	(i)	(iv)	(ii)
(2)	(iv)	(ii)	(iii)	(i)
(3)	(ii)	(iii)	(i)	(iv)
(4)	(i)	(iii)	(iv)	(ii)

Match the following :

(a)	International Union for Child Welfare (AUCW)	(i)	to promote recognition throughout the world of the principles of declaration of the rights of child
(b)	United Nations' Childrens Fund/United Nations International Child Education Fund (UNICEF)	(ii)	Reaching the deprived child
(c)	Indian Council for Child Welfare (ICCW)	(iii)	to help the children in adversities and to prepare them for life
(d)	International Year Of the Child (IYC) India	(iv)	to initiate action or aid directly or through branches or affiliated bodies for furtherance of child welfare

	(a)	(b)	(c)	(d)
(1)	(iii)	(i)	(iv)	(ii)
(2)	(iv)	(ii)	(iii)	(i)
(3)	(ii)	(iii)	(i)	(iv)
(4)	(i)	(iii)	(iv)	(ii)

81. महाराष्ट्र राज्यात 'बाल न्याय कायदा' अंमलात आहे. त्यानुसार राज्यातील पहिले बाल न्यायालय कुठे स्थापन केले आहे ?

(1) रत्नागिरी (2) पुणे (3) डहाणू (4) नाशिक

'Juvenile Justice Act' is being implemented in the state of Maharashtra. In accordance with its provisions where is the first Juvenile court established ?

(1) Ratnagiri (2) Pune (3) Dahanu (4) Nashik

---

82. तिलारी धरणामुळे विस्थापित होणाऱ्या लोकांच्या प्रश्नावर कोणत्या दोन राज्यांमध्ये तेढ निर्माण झाली आहे ?

(1) महाराष्ट्र-गुजरात (2) महाराष्ट्र-गोवा
(3) महाराष्ट्र-आंध्रप्रदेश (4) महाराष्ट्र-कर्नाटक

Which two states are in conflicting relationship due to the people getting displaced because of the construction of tilari reservoir ?

(1) Maharashtra - Gujarat (2) Maharashtra - Goa
(3) Maharashtra - Andra Pradesh (4) Maharashtra - Karnataka

---

83. भारत सरकार राष्ट्रीय इ-गव्हर्नन्स कार्यक्रमा अंतर्गत अनेक योजना राबवित आहे. खालीलपैकी कोणती योजना या कार्यक्रमाचा भाग **नाही** ?

(1) स्टेट वाईड ॲरिया नेटवर्क
(2) कॉमन सर्व्हिस सेंटर
(3) स्टेट डेटा सेंटर
(4) इ-इन्फॉरमेशन टेक्नोलॉजी ॲन्ड कम्युनिकेशन

The Indian Government has initiated several schemes under the National E-governance plan. Which scheme of the following is **not** a part of this programme ?

(1) State Wide Area Network
(2) Common Service Centre
(3) State Data Centre
(4) E - Information Technology and Communication

---

84. बाल कल्याण सेवा विविध वर्गवारीच्या आहेत त्यातील कोणत्यांमध्ये बाल मार्गदर्शन केंद्र येते ?

(a) पूरक सेवा (b) आधार सेवा
(c) पर्यायी सेवा (d) प्रतिबंधात्मक सेवा

पर्याय :

(1) (a) फक्त (2) (b) आणि (d) फक्त
(3) (b) फक्त (4) (a) आणि (c) फक्त

Child welfare services are variously categorised. Which amongst these include Child Guidance clinics ?

(a) Supplementary Services (b) Supportive Services
(c) Substitute Services (d) Preventive Services

Options :

(1) (a) only (2) (b) and (d) only
(3) (b) only (4) (a) and (c) only

---

85. महिलाविरुद्ध लैंगिक अत्याचाराचा कायदा कडक करण्याकरीता नेमलेल्या न्यायमूर्ती वर्मा समितीच्या अहवालात खालीलपैकी कोणती शिफारस अंतर्भूत नव्हती.

(1) बलात्काऱ्याला फाशीची शिक्षा देण्याची खास तरतूद करावी.

(2) टिंगल हा स्वतंत्र गुन्हा ठरवुन त्यासाठी कडक शिक्षा असावी.

(3) बलात्काऱ्याचे रासायनिक पद्धतीने किंवा इतर मार्गाने खच्चीकरण करण्याची तरतूद नसावी.

(4) बलात्काराच्या गुन्हयासाठी शिक्षा झाल्यास आमदार/खासदारांना पुन्हा निवडणुक लढविण्यास अपात्र ठरवावे.

Which of the following recommendations were not a part of report of Justice Verma Committee appointed for making stringent provisions for sexual atrocities against women ?

(1) A special provision to impose death penality upon the rapist.

(2) Stalking should be made an independent offence and stringent punishment should be provided for the same.

(3) There should not be any provision for castrification of rapist by chemical means or otherwise.

(4) Elected representative should be disqualified from contesting the election if they are punished for the crime of rape.

---

86. 1994 मध्ये आमसभेने, आंतरराष्ट्रीय विधी आयोगाला कशाची घटना तयार करण्यास सांगितले ?

(1) महिलांवरील होणाऱ्या अन्यायाची (2) आंतरराष्ट्रीय गुन्हेगारी न्यायालयाची

(3) लहान मुलांचे शोषण (4) कामगाराचे शोषण

In 1994 for what the International Legal Commission was asked to prepare constitution by the General Assembly ?

(1) Injustice on women (2) International court for criminals/crime

(3) Exploitation of Children (4) Exploitation of workers

---

87. समूहातील इतरांपेक्षा वेगळी व्यक्ती शोधा ?

NCERT चे घटक एकके आहेत :

अ	ब	क	ड
एन.आय.इ.,	आर.आय.इ.,	एन.सी.टी.इ.,	पी.एस.एस.सी.आय.व्हि.ई.

(1) अ (2) ब (3) क (4) ड

Spot the odd man out :

The major Constituent Units of the NCERT are :

A	B	C	D
NIE,	RIE,	NCTE,	PSSCIVE

(1) A (2) B (3) C (4) D

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

88. महाराष्ट्र शासनाने केंद्र शासनाच्या राष्ट्रीय महिला आयोगाप्रमाणे राज्य महिला आयोगाची स्थापना केली आहे. खालीलपैकी कोणत्या बाबी राज्य महिला आयोगाच्या बाबतीत **सत्य** आहेत ?

(a) ही एक स्वायत्त संस्था आहे.

(b) याची स्थापना 2001 मध्ये झाली.

(c) स्त्रियांच्या विविध समस्यांचा अभ्यास करून महिलाविषयक धोरण आखण्यास राज्यशासनास मदत करणे हे आयोगाचे कार्य आहे.

(d) पीडित स्त्रियांना अत्याचाराविरूद्ध लढा देण्यासाठी मार्गदर्शन करणे हे आयोगाचे कार्य आहे.

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a), (c) आणि (d) (2) (b), (c) आणि (d) (3) (a), (b) आणि (d) (4) (a), (b) आणि (c)

The Maharashtra Government has established the Maharashtra Womens 'Commission in line with the National Womens' 'Commission designed by the Central Government. Which of the following conditions are **true** about the State Commission ?

(a) It is an autonomous body.

(b) It was established in 2001.

(c) It has been entrusted with the task of reviewing the various problems faced by women in order to assist the state government to design the policy for women.

(d) It's function is to guide victimised women to fight against injustice.

Answer Options :

(1) (a), (c) and (d) (2) (b), (c) and (d) (3) (a), (b) and (d) (4) (a), (b) and (c)

---

89. 'मध्यान्हीचे भोजन' योजनेचा उगम कोणत्या राज्यामध्ये झाला ?

(1) आंध्र प्रदेश (2) छत्तिसगड (3) तमिळनाडू (4) ओडिशा

Name the state in which the Mid-day Meal scheme originated :

(1) Andhra Pradesh (2) Chhattisgarh (3) Tamil Nadu (4) Odisha

---

90. माता मृत्यू दर म्हणजे __________ जीवित जन्मामागे मृत्यू पावणाऱ्या मातांची संख्या.

(1) 1,000 (2) 10,000 (3) 1,00,000 (4) 10,00,000

Maternal Mortality Ratio is defined as the number of Maternal deaths per __________ live births.

(1) 1,000 (2) 10,000 (3) 1,00,000 (4) 10,00,000

---

91. वन हक्क कायदा 2006 ची अंमलबजावणी वनांच्या सामूहिक मालकीद्वारे यशस्वीपणे करणाऱ्या गावाचे नाव सांगा ?

(1) राळेगण सिद्धी (2) मेंढा लेखा

(3) आडगाव बुद्रुक (4) किनवट

Name the village which pioneered implementation of Forests Rights Act of 2006 through community ownership ?

(1) Ralegan Siddhi (2) Mendha lekha

(3) Aadgaon Budruk (4) Kinvat

---

92. पुढील कोणते विधान **चूक** आहे ?

(1) पिसीकल्चर मखमल किडे वाढवते

(2) व्हिटीकल्चर द्राक्षे वाढवते

(3) झमिंग वायव्येतील स्थलांतरीत होणारी लागवड आहे

(4) स्मेल्टिंग या प्रक्रीयेत धातूपाषाण वितळबिंदूपेक्षा अधिक तापवून धातू काढण्यात येतो.

Which amongst the following statements is **not correct** ?

(1) Pisciculture is rearing of silk worms.

(2) Viticulture is cultivation of grapes.

(3) Jhumming is the shifting cultivation of the North-East.

(4) Smelting is the process in which metals are extracted from their ores by heating beyond the melting point.

---

93. वैद्यकीय गर्भपात कायदा, 1971 नुसार 18 वर्षावरील कोणत्याही स्त्रीला गरोदरपणाच्या 20 आठवड्यापर्यंत खालील कारणांमुळे गर्भपात करता येतो ?

(a) स्त्रीला आधीची दोन मुले असल्यास आणि स्त्रीचे कुटुंब आर्थिकदृष्ट्या जन्मणाऱ्या मुलाची काळजी घेण्यास सक्षम नसल्यास.

(b) जन्मणारे मूल शारीरिक/मानसिक दृष्ट्या अतिशय दुर्बल असण्याची शक्यता असल्यास

(c) कुटुंब-नियोजनाची साधने अयशस्वी ठरल्यास

(d) गर्भारपणामुळे स्त्रीच्या शारीरिक/मानसिक आरोग्यावर गंभीर परिणामाची शक्यता असल्यास

खालीलपैकी योग्य पर्याय निवडा :

(1) (a), (b) आणि (d) (2) (b), (c) आणि (d) (3) (a), (c) आणि (d) (4) (a), (b) आणि (c)

According to the Medical Termination of Pregnancy Act, 1971 a woman above 18 years is allowed to terminate her pregnancy within the first twenty weeks for following reasons.

(a) A woman already has two children and her family members are financially incapable of looking after the new born baby.

(b) There is a possibility of the baby being born as severely weak physically/ psychologically.

(c) The pregnancy is the result of failed contraception

(d) There is a possibility of the pregnancy negatively impacting mother's physical/ psychological health.

Select the **correct** option given below :

(1) (a), (b) and (d) (2) (b), (c) and (d) (3) (a), (c) and (d) (4) (a), (b) and (c)

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

94. सामाजिक गतिशीलता पुढील कोणत्या घटकांमुळे घडून येते ?

(a) औद्योगीकरण आणि नागरीकरण

(b) दळणवळण आणि संपर्कमाध्यमांचा विकास

(c) मिळकत आणि संपत्ती

(d) सत्ता आणि राहणीमान

वरीलपैकी कोणते पर्याय **बरोबर** आहेत ?

(1) (a) आणि (b) (2) (b), (c) आणि (d) (3) फक्त (b) (4) वरील सर्व

Which of the following factors are responsible for social mobility ?

(a) Industrialization and urbanization

(b) Development of transportation and mass media

(c) Income and wealth

(d) Power and standard of living

Which of the above options is/are **correct** ?

(1) (a) and (b) (2) (b), (c) and (d) (3) Only (b) (4) All are correct

---

95. महाराष्ट्र शासनाच्या ज्येष्ठ नागरिकांबाबत दिनांक 1.10.2013 रोजी जाहीर केलेल्या नवीन धोरणाबाबत काय **खरे नाही** ?

(a) सदरची घोषणा जागतिक ज्येष्ठ नागरिक दिवसाचे औचित्य साधून केली गेली.

(b) जी मुले आपल्या आई-वडिलांचा सांभाळ करणार नाहीत त्यांची नांवे जाहीर केली जातील.

(c) राज्य शासन ज्येष्ठ नागरिकांकरता समुपदेशन केन्द्र सुरू करेल.

(d) अशासकीय संस्थांसोबत शासन वृद्धाश्रम चालू करेल.

(e) ज्येष्ठ नागरिकांच्या सहकारी गृह निर्माण संस्थांना अधिक चटईक्षेत्र देण्यात येईल.

(f) केन्द्र सरकार 65 वर्षावरीलांना ज्येष्ठ नागरिक मानते.

(g) महाराष्ट्र शासन 60 वर्षावरील नागरिकांना ज्येष्ठ म्हणते.

(1) (f), (g) (2) (e), (f), (g) (3) (a) (4) (d) आणि (e)

What is **not true** about the new resolve of the Maharashtra Govt. made on 1.10.2013 regarding senior citizens ?

(a) The announcement was made on the occasion of the World Senior Citizens Day !

(b) The names of the children who do not look after their parents would be made public.

(c) The state will start counselling centres for elderly people.

(d) The state would also set-up old age homes along with NGOs.

(e) Cooperative Housing Societies of the senior citizens shall be awarded additional FSI.

(f) Central Govt. regards those above 65 as senior citizens.

(g) Maharashtra Govt. treats those above 60 as senior citizens.

(1) (f), (g) (2) (e), (f), (g) (3) (a) (4) (d) and (e)

96. प्रादेशिक किंवा क्षेत्रिय असामंजस्य निर्माण होण्याचे खालीलपैकी कोणते कारण आहे ?

(1) प्रदेशाचा असमान विकास (2) राष्ट्रीय एकात्मतेला बाधा

(3) विभागातील लोकांचा मागासलेपणा (4) प्रदेशातील निरक्षरतेचे प्राबल्य

The causative factor for Regional Disharmony is :

(1) Unequal development of the regions. (2) Threat to national integrity.

(3) Backwardness of people in the region. (4) Illiteracy predominant in the region.

---

97. आर्थिक पहाणी 2012-13 च्या संदर्भात खालीलपैकी कोणते विधान/विधाने **बरोबर** आहे/आहेत ?

(a) महाराष्ट्रात स्त्रियांचे आयुर्मान पुरूषांपेक्षा जास्त आहे.

(b) तामिळनाडूपेक्षा महाराष्ट्रामध्ये अर्भक मृत्यु दर जास्त आहे.

(c) तामिळनाडूपेक्षा महाराष्ट्रात मृत्यु दर कमी आहे.

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a), (b) आणि (c) (2) (a) आणि (b) (3) (b) आणि (c) (4) (c) आणि (a)

With reference to the Economic Survey 2012-13 state which statements is/are **true** ?

(a) Life expectancy is more in females than in males in Maharashtra.

(b) Infant Mortality Rate is more in Maharashtra than in Tamil Nadu

(c) Death Rate in Maharashtra less is than in Tamil Nadu

Answer Options :

(1) (a), (b) and (c) (2) (a) and (b) (3) (b) and (c) (4) (c) and (a)

---

98. मुले व मुली असा अभ्यासक्रमामध्ये भेद नको व मुलींचे शिक्षण ही एक विशेष समस्या समजली जावी अशी सूचना सर्व प्रथम __________ यांच्या अहवालामध्ये करण्यात आलेली होती.

(1) दुर्गाबाई देशमुख समिती (2) हंसा मेहता समिती

(3) डॉ. (श्रीमती) फुलरेणू गुहा समिती (4) रक्षा सरण समिती

The need of undifferentiated curricula for both boys and girls and necessity to treat education for girls as a special problem was suggested first in the Report of __________

(1) Durgabai Deshmukh Committee (2) Hansa Mehta Committee

(3) Dr. (smt) Phulrenu Guha Committee (4) Raksha Saran Committee

---

99. अपंग व्यक्तींना महाराष्ट्रात कोठेही राज्य परिवहन महामंडळाच्या गाडीने (ST Bus) प्रवास करण्यासाठी प्रवासी भाडयात किती टक्के सवलत दिली जाते ?

(1) 50% (2) 25% (3) 75% (4) 60%

How much percent discount in travelling is given to disabled persons while travelling in MSRTC (ST Bus) ?

(1) 50% (2) 25% (3) 75% (4) 60%

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

100. खालीलपैकी कोणता रोग आई-वडिलांकडून रुग्णाला आनुवंशिकरित्या प्राप्त होतो ?

(1) सिकल सेल ॲनिमिया (2) हृदयरोग

(3) मूत्रपिंड निकामी होणे (4) लोह कमतरते मुळे होणारा ॲनिमिया (रक्ताक्षय)

Which one of the following is a genetic disorder inherited by the patient from the parents ?

(1) Sickle cell anaemia (2) Heart disease

(3) Kidney Failure (4) Iron deficiency anaemia

---

101. युवा आणि पौगंडवयीन विकास योजनेच्या राष्ट्रीय कार्यक्रमाच्या खाली दिलेल्या उद्दिष्टांपैकी कोणती उद्दिष्टे अल्पकालीन आहेत ?

(a) तरुणांच्या सकल विकासासाठी संधी प्रदान करणे.

(b) राष्ट्रीय एकात्मतेवर भर देणे

(c) धर्मनिरपेक्ष दृष्टिकोन दृढ करणे.

(d) तरुणांच्या विकास मुद्दयांसंदर्भात माहिती भांडार निर्माण करण्यासाठी संशोधन, प्रकाशन यांना उत्तेजन देणे.

पर्यायी उत्तरे :

(1) फक्त (a), (b) आणि (c) (2) फक्त (b), (c) आणि (d)

(3) (a), (c), (d) (4) वरील सर्व

Which of the objectives given below are part of the short term objectives of the National Programme for Youth and Adolescent Development Scheme ?

(a) Provide opportunity for holistic development of youth.

(b) Promote national integration

(c) Strengthen their secular outlook

(d) Encourage research and publication to develop data base on issues concerning youth.

Answer Options :

(1) Only (a), (b) and (c) (2) Only (b), (c) and (d)

(3) (a), (c), (d) (4) All the above

---

102. **योग्य** पर्याय निवडा.

राजीव गांधी राष्ट्रीय शिष्यवृत्ती

(a) सफाई कामगारांच्या मुलांसाठी

(b) सर्व मागास वर्गातील विद्यार्थ्यांसाठी

(c) परदेशातील एम्.फील, पी.एच.डी. संशोधनासाठी

(d) अनुसूचित जाती व जमातीतील विद्यार्थ्यांसाठी एम्.फील. पी.एच.डी. संशोधनासाठी

(1) (a) आणि (b) (2) (d) फक्त (3) (a) आणि (c) (4) (b) फक्त

Choose **correct** option :

Rajiv Gandhi National Fellowship :

(a) Children of Garbage Cleaners.

(b) For all students of backward classes

(c) For M.Phil, Ph.D.Research abroad.

(d) To students of Scheduled Caste and Scheduled Tribes for M.Phil, Ph.D.Research.

(1) (a) and (b) (2) (d) only (3) (a) and (c) (4) (b) only

---

103. राष्ट्रीय ग्रामीण पेयजल प्रकल्प मार्गदर्शक तत्वानुसार दरडोई दरदिवशी पाण्याची किमान गरज किती आहे ?

(1) 40 लीटर (2) 60 लीटर (3) 65 लीटर (4) 50 लीटर

Under national rural drinking water project guidelines what is the minimum need of water per capita per day ?

(1) 40 Litres (2) 60 Litres (3) 65 Litres (4) 50 Litres

---

104. एन.पी.ई.जी.ई.एल. कार्यक्रमाची उद्दिष्टे कोणती ?

(a) शैक्षणिक क्षेत्रातील लिंग विषमता कमी करणे.

(b) शिक्षण क्षेत्रात मुली आणि महिलांच्या वाढत्या सहभागाची खातरजमा करणे.

(c) शिक्षणाच्या दर्जात सुधारणा.

(d) मुलींच्या सक्षमीकरणासाठी त्यांच्या शिक्षणाचा दर्जा आणि संबंधित बाबींवर भर

वरीलपैकी कोणते विधान **बरोबर** आहे ?

(1) (a) आणि (b) बरोबर आहेत. (2) (b) आणि (c) बरोबर आहेत.

(3) (c) आणि (d) बरोबर आहेत. (4) वरील सर्व बरोबर आहेत.

What are the objectives of National Programme for Education of Girls at Elementary Level ?

(a) Reduction of gender gap in education sector

(b) Ensure greater participation of women and girls in the field of education.

(c) Improve quality of education

(d) Stress upon the relevance and quality of girls education for their empowerment.

Which of the above statements is **correct** ?

(1) (a) and (b) are correct (2) (b) and (c) are correct

(3) (c) and (d) are correct (4) Above all are correct

---

105. पुढील दोन विधानांपैकी कोणते निखालस **चुकीचे** आहे ?

(a) पदवीधर व पदव्युत्तर पदवीधर यांच्यातील बेकारी मॅट्रीक्युलेटस् मधील बेकारी पेक्षा अधिक तीव्रतेते वाढली आहे.

(b) छुपी बेकारी सर्वसाधारणपणे शहरी भागात आढळते.

पर्यायी उत्तरे :

(1) केवळ (a) (2) केवळ (b)

(3) दोन्ही (4) एकही नाही

Which of the following two statements is patently **wrong** ?

(a) Unemployment of graduates and postgraduates has increased faster than among matriculates.

(b) Disguised unemployment is generally found in urban areas.

Answer Options :

(1) Only (a) (2) Only (b)

(3) Both (4) Neither

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

106. एच.आय.व्ही/एडस् वरील युनायटेड नेशनस् च्या कार्यक्रमात एका बच्चन ची आंतरराष्ट्रीय सद्भावना प्रतिनिधी (इंटरनॅशनल गुडविल अम्बॅसॅडर) म्हणून निवड केली आहे. हे/ह्या बच्चन कोण?

(1) अमिताभ बच्चन (2) जया बच्चन

(3) अभिषेक बच्चन (4) ऐश्वर्या बच्चन

United Nations Programme on HIV/AIDS has appointed one of the Bachchans as International Goodwill Ambassador.

Which Bachchan is this ?

(1) Amitabh Bachchan (2) Jaya Bachchan

(3) Abhishek Bachchan (4) Aishwarya Bachchan

---

107. 'शाश्वत विकास' या विषयावरील संयुक्त राष्ट्र परिषद अर्थात रिओ-2012 मध्ये खालीलपैकी कुठली बाब शाश्वत विकासासाठी सर्वात अपरिहार्य गरज म्हणून घोषित करण्यात आली?

(1) साक्षरता पातळी सुधारणा (2) हवा आणि पाणी प्रदुषणावर नियंत्रण

(3) नैसर्गिक संसाधने संरक्षण (4) दारिद्र्य निर्मूलन

In the UN Conference on Sustainable Development also known as Rio 2012 which factor mentioned below was announced as the most indispensable requirement for sustainable development ?

(1) Improving literacy level (2) Curbing air and Water pollution

(3) Preserving natural resources (4) Eradicating Poverty

---

108. 'सेंटर ऑफ इंडियन ट्रेड युनियन' ही कामगार संघटना कोणत्या राजकीय पक्षाशी निगडीत आहे?

(1) भारतीय राष्ट्रीय काँग्रेस (2) मार्क्सवादी कम्युनिष्ट पक्ष

(3) समाजवादी पक्ष (4) भारतीय जनता पक्ष

'Center of Indian Trade Union' the Labour Organization is related to __________ .

(1) Indian National Congress (2) Marxist Communist Party

(3) Socialist Party (4) Bhartiya Janata Party

---

109. जोड्या लावा.

(a)	भोर समिती	(i)	सर्व प्रकारच्या आरोग्य सेवा या गट किंवा तालुका पातळीवर उपलब्ध करून द्याव्यात.
(b)	मुखर्जी समिती	(ii)	लोकांचे आरोग्य लोकांच्या हाती
(c)	जंगलवाला समिती	(iii)	वैद्यकीय क्षेत्रात किंवा शिक्षणात प्रतिबंधक व सामाजिक वैद्यक शास्त्रांचा अंतर्भाव करणे.
(d)	श्रीवास्तव समिती	(iv)	सर्व पातळ्यांवर वैद्यकीय आणि आरोग्य सेवांचे एकत्रीकरण केले जावे.

	(a)	(b)	(c)	(d)
(1)	(ii)	(iii)	(i)	(iv)
(2)	(iv)	(ii)	(iii)	(i)
(3)	(iii)	(i)	(iv)	(ii)
(4)	(iii)	(ii)	(iv)	(i)

Match the pairs

(a)	Bhor Committee	(i)	All types of health services should be made available at group or block level.
(b)	Mukharji Committee	(ii)	Peoples health in peoples hand
(c)	Jungalwala Committee	(iii)	To include preventive and social medical science in medical field or education
(d)	Shrivastav Committee	(iv)	Unification of medical and health services at all levels.

	(a)	(b)	(c)	(d)
(1)	(ii)	(iii)	(i)	(iv)
(2)	(iv)	(ii)	(iii)	(i)
(3)	(iii)	(i)	(iv)	(ii)
(4)	(iii)	(ii)	(iv)	(i)

---

110. पुढीलपैकी कोणते ज्येष्ठ नागरिकांच्या लोकसंख्येचे वैशिष्ट्य **नाही** ?

(a) ज्येष्ठ नागरिकांपैकी बहुसंख्य व्यक्ती ग्रामीण भागात राहात आहेत.

(b) ज्येष्ठ नागरिकांपैकी 80 वर्षांहून अधिक व्यक्तींच्या संख्येत वाढ होत आहे.

(c) ज्येष्ठ नागरिकांपैकी सुमारे 70% दारिद्रय रेषेखाली आहेत.

पर्यायी उत्तरे :

(1) फक्त (a) (2) (a) आणि (b) (3) फक्त (c) (4) (a), (b), (c)

Which of the following is **not** a characteristic of senior citizen population ?

(a) Majority of senior citizens are staying in rural areas.

(b) Among senior citizens the number of persons with 80^+ age is increasing.

(c) Almost 70% of senior citizens are below poverty line.

Answer Options :

(1) Only (a) (2) (a) and (b) (3) Only (c) (4) (a), (b), (c)

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

111. 'ज्ञान-विज्ञान विमुक्तये हे ध्येयवाक्य ________ चे आहे.

(1) यु.जी.सी. (विद्यापीठ अनुदान आयोग)

(2) राष्ट्रीय शैक्षणिक संशोधन व प्रशिक्षण परिषद

(3) महाराष्ट्र तंत्रशिक्षण मंडळ

(4) वरीलपैकी कोणतेही नाही.

Gyan - Vigyan Vimuktaye is the motto of ________ .

(1) University Grants Commission

(2) National Council of Educational Research and Training

(3) Technical Education Board of Maharashtra

(4) None of these

---

112. भारतातील अनुसूचित जमातींच्या विकासासाठी तत्कालीन प्रधानमंत्री पंडीत जवाहरलाल नेहरुंनी कोणता उपाय सुचविला ?

(1) औद्योगीकरण (2) शहरीकरण

(3) एकात्मता (4) प्रशासकीय हस्तक्षेप

Which one of the following measures was advocated by the then Prime Minister Pt. Jawaharlal Nehru for the development of the Scheduled Tribes of India ?

(1) Industrialization (2) Urbanization

(3) Integration (4) Administrative intervention

---

113. प्रतिलोम विवाह म्हणजे :

(1) विवाह न केलेल्या जोडप्याने विवाहित जोडप्यासारखे एकत्र रहाणे.

(2) जेव्हा पुरुष आपली पत्नी विकत घेतो.

(3) उच्च जातीतील स्त्री निम्न जातीतील पुरुषाशी विवाह करते.

(4) उच्च जातीतील पुरुष निम्न जातीतील स्त्रीशी विवाह करतो.

Pratiloma marriage is :

(1) When a couple lives in without getting married to each other

(2) When a man purchases his wife

(3) Marriage between woman of a higher caste to a man of a lower caste

(4) Marriage between man of a higher caste to a woman of a lower caste

---

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

114. राष्ट्रीय जलविज्ञान संस्था सन 1978 मध्ये जलविज्ञानाचे सर्वांगीण अभ्यासास प्रोत्साहन देण्यास व त्याचे सूसुत्रीकरण करण्यास स्थापन करण्यात आली.

या संस्थेबाबत काय **खरे नाही** ?

(a) या संस्थेचे मुख्यालय रूरकी येथे आहे.

(b) या संस्थेचे चार क्षेत्रीय केन्द्र बेळगाव, जम्मू, काकीनादा व सागर येथे आहेत.

(c) या संस्थेचे पूर व्यवस्थापन अध्ययनाची दोन केन्द्रे गुवाहाटी व पटना येथे आहेत.

पर्याय :

(1) (a) (2) (b) (3) (c) (4) वरील एकही नाही

The National Institute of Hydrology was established in 1978 for promoting and coordinating all aspects of Hydrology.

What is **not true** about the institute ?

(a) The institute has its head quarters at Roorkee.

(b) It has four regional centres at Belgaum, Jammu, Kakinada and Sagar.

(c) It has two centres for flood management studies at Guwahati and Patna.

Options :

(1) (a) (2) (b) (3) (c) (4) none of the above

---

115. (a) भारत हा अलिप्त राष्ट्र गट चळवळीचा (NAM) स्थापनेपासूनचा सभासद आहे.

(b) 1955 साली झालेल्या बांडुंग परिषदेत अलिप्त राष्ट्र चळवळीची तत्वे मांडण्यात आली.

(c) अलिप्त राष्ट्र चळवळीला अधिकृत संविधान आणि सचिवालय नाही.

वरीलपैकी कोणते विधान **सत्य** आहे ?

(1) (a) आणि (b) (2) फक्त (a)

(3) फक्त (b) (4) वरीलपैकी एकही पर्याय बरोबर नाही.

(a) India is one of the founder members of Non Alignment Movement (NAM).

(b) The principles of NAM were laid down in Bandung Conference of 1955.

(c) NAM does not have a constitution and secretariat.

Which of the statements are **true** ?

(1) (a) and (b) (2) Only (a)

(3) Only (b) (4) None of the above

---

116. (a) धर्मनिरपेक्षता ह्या शब्दाचा उल्लेख भारतीय घटनेत येत नाही.

(b) भारतीय धर्मनिरपेक्षता व्यक्तिचा नास्तिक असल्याचा अधिकार मान्य करते.

(c) भारतात धार्मिक स्वातंत्र्य अनिर्बंध आहे.

वरीलपैकी कोणते विधान **सत्य** आहे ?

(1) वरीलपैकी सर्व सत्य आहेत (2) (a) आणि (b) सत्य आहे.

(3) फक्त (b) सत्य आहे. (4) फक्त (c) सत्य आहे.

(a) The word 'secularism' is not mentioned in the Constitution.

(b) Indian secularism recognises the right of an atheist.

(c) Religious freedom is unlimited in India

Which of the statements are **true** ?

(1) All are true (2) (a) and (b) are true

(3) Only (b) is true (4) Only (c) is true

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

117. मुंबई कुळवहिवाट अधिनियमानुसार कुळाची सलग 12 वर्षांची वहिवाट सिद्ध झाल्यास जमिनीवरील चालू आकाराच्या किती पट रक्कम देऊन कुळाला मालकी प्राप्त करता येते ?

(1) 100 पट (2) 200 पट (3) 500 पट (4) 20 पट

As per the provisions of the Bombay Tenancy Act, a tenant, after establishing continuous tenancy of 12 years, can become owner by paying an amount equal to how many times the current rent ?

(1) 100 times (2) 200 times (3) 500 times (4) 20 times

118. राष्ट्रीय सेवा योजनेचे उद्दिष्ट खालील प्रमाणे आहे :

(a) विद्यार्थ्यांमध्ये विविध दृष्टिकोन विकसित करणे.
(b) विद्यार्थ्यांमध्ये नेतृत्वगुण व लोकशाही दृष्टीकोन विकसित करणे.
(c) विद्यार्थ्यांमध्ये राष्ट्रीय एकात्मता व सामाजिक सुसंवाद दृष्टीकोनाचा विकास करणे.
(d) समाज सेवेतून विद्यार्थ्यांचा व्यक्तिमत्व विकास घडविणे.

वरीलपैकी कोणती विधाने/विधान **बरोबर** आहे ?

(1) (a), (c) आणि (d) (2) (c) आणि (d) (3) (b), (c) आणि (d) (4) सर्व बरोबर आहेत.

Following are the objectives of National Service Scheme :

(a) To develop various approaches in the students.
(b) To develop leadership qualities and democratic attitude in the student.
(c) To develop national integration and social harmony attitude in the students
(d) Develop personality of students through community services.

Which of the above statements is/are **correct** ?

(1) (a), (c) and (d) (2) (c) and (d) (3) (b), (c) and (d) (4) All are correct

119. नियोजन आयोगाच्या माहितीनुसार 2011-12 मध्ये भारतात सर्वाधिक गरिबी कोणत्या राज्यात होती ?

(1) छत्तीसगड (2) झारखंड (3) मणिपूर (4) बिहार

Which was the poorest state in India as per the Planning Commission in the year 2011-12 ?

(1) Chhatisgarh (2) Jharkhand (3) Manipur (4) Bihar

120. महाराष्ट्र ग्रामीण रोजगार हमी योजनेतून कोणत्या कामांना सर्वोच्च महत्व दिले आहे ?

(a) फळझाड लागवड (b) जलसंधारण
(c) वनीकरण (d) वैयक्तिक लाभाच्या योजना

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a), (b) व (c) (2) फक्त (b)
(3) फक्त (c) (4) (b), (c) व (d)

Which tasks does the Maharashtra Rural Employment Guarantee Scheme gives preference to ?

(a) Fruit tree cultivation (b) Water conservation
(c) Afforestation (d) Personal Beneficiary Schemes

Answer Options :

(1) (a), (b) and (c) (2) Only (b)
(3) Only (c) (4) (b), (c) and (d)

121. (a) सशस्त्र दल विशेष अधिकार कायदा (AFSPA) हा भारतातील फुटीरवादी समस्येशी निगडीत आहे.
(b) हा कायदा सिक्कीम राज्यात लागू आहे.
(c) हा कायदा अशांत भागात लष्कर, नौदल, वायुदल ह्याच्या तैनातीस मज्जाव करतो.
वरीलपैकी कोणते **सत्य** आहे ?
(1) (a) व (b) (2) फक्त (a) (3) (a)+(b) व (c) (4) (a) व (c)
(a) Armed Forces (Special Powers) Act deals with problem of separation in India
(b) The act is in operation in Sikkim
(c) The act does not allow deployment of Army, Navy and Airforce in disturbed Area
Which of the above are **true** ?
(1) (a) and (b) (2) Only (a) (3) (a)+(b) and (c) (4) (a) and (c)

122. महिला बचत गटांनी पुढाकार घेतल्यामुळे भारतात पहिला निर्मल जिल्हा म्हणून कोणत्या जिल्ह्याला मान मिळाला ?
(1) सोलापुर (2) कोल्हापुर (3) सांगली (4) सातारा
Which district in India received the first clean district award due to the efforts of Women Self Help Groups ?
(1) Solapur (2) Kolhapur (3) Sangali (4) Satara

123. ESI कायदा 1948 चे राज्य विमा महामंडळ, कोणत्या मंत्रालया अंतर्गत येते ?
(1) परसोनेल, सार्वजनिक तक्रार निवारण आणि पेन्शन मंत्रालय.
(2) कामगार आणि रोजगार मंत्रालय.
(3) वाणिज्य आणि उद्योग मंत्रालय.
(4) सामाजिक न्याय व सशक्तीकरण मंत्रालय.
Employees ' State Insurance Cooperation under ESI Act 1948 is an autonomous body under which Ministry ?
(1) Ministry of Personnel, Public Grievances and Pensions
(2) Ministry of Labour and Employment
(3) Ministry of Commerce and Industry
(4) Ministry of Social Justice and Empowerment

124. साठीच्या वर वयोमानाच्या लोकसंख्येचा निकष गृहित धरून आणि जणगणना 2011 अनुसार सर्वात जास्त 60 + च्या लोकसंख्येच्या राज्याला पहिला क्रमांक दिल्यास महाराष्ट्र राज्य कोणत्या क्रमांकावर असेल ?
(1) 2 ऱ्या (2) 3 ऱ्या (3) 4 थ्या (4) 5 वा
If 60 + aged population is taken as a reference point and if the state with the highest 60 + population of the census 2011 is given the first rank ; where would Maharashtra stand ?
(1) 2nd (2) 3rd (3) 4th (4) 5th

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

125. पुढील दोन विधानांचा विचार करा.

(a) किमान आधारभूत किंमत बाजार किंमतीपेक्षा सर्वसाधारणपणे कमी असते.

(b) इश्यू किंमत बाजार किंमतीपेक्षा कमी असते.

आता सांगा की :

(1) (a) बरोबर परंतु (b) नाही (2) (b) बरोबर परंतु (a) नाही

(3) दोन्ही (a) व (b) बरोबर (4) एकही बरोबर नाही

Consider the following two statements.

(a) The Minimum Support Price is usually lower than the Market Price.

(b) Issue Price is lower than the Market Price.

Now state whether :

(1) (a) is right but (b) is not (2) (b) is right but (a) is not

(3) both (a) and (b) are right (4) Neither (a) nor (b) is right

---

126. (a) संयुक्त राष्ट्रसंघाच्या सुरक्षा परिषदेवर आंतराष्ट्रीय शांतता व सुरक्षा राखण्याची जबाबदारी आहे.

(b) सुरक्षा परिषदेत कायमस्वरूपी चार राष्ट्र आहेत.

(c) सुरक्षा परिषदेत अस्थायी स्वरूपात दहा राष्ट्र आहेत.

(d) कायमस्वरूपी राष्ट्रांना नकाराधिकार आहे.

वरीलपैकी कोणते विधान **सत्य** आहे ?

(1) (a) आणि (b) (2) (a), (c) आणि (d) (3) वरील सर्व (4) फक्त (a)

(a) The United Nations Security Council is given the responsibility to maintain international peace and security.

(b) There are four permanent member states in Security Council.

(c) There are ten non-permanent member states in the council.

(d) The permanent members have veto power.

Which of the statements are **true** ?

(1) (a) and (b) (2) (a), (c) and (d) (3) All are true (4) Only (a)

---

127. एकूण ऊर्जा उत्पादनात जल ऊर्जाचे प्रमाण 17% औष्णिक ऊर्जेचे 80% तर अणुऊर्जेचे केवळ 3% आहे औष्णिक व अणु प्रकल्पांपेक्षा अंतर्गत गुणांमुळे सरस असलेल्या जलऊर्जेची अद्याप किती क्षमता वापरता आली आहे ?

(1) केवळ सुमारे 80% क्षमता वापरता आली आहे.
(2) केवळ सुमारे 60% क्षमता वापरता आली आहे.
(3) केवळ सुमारे 40% क्षमता वापरता आली आहे.
(4) केवळ सुमारे 20% क्षमता वापरता आली आहे.

Hydel power accounts for 17% of the total power generation ; thermal power accounts for 80% and nuclear power only about 3%.

Despite the inherent advantages and superiority of hydropower plants over thermal and nuclear plants how much of hydropotential has been used so for :

(1) Only about 80% of its potential has so far been tapped.
(2) Only about 60% of its potential has so far been tapped.
(3) Only about 40% of its potential has so far been tapped.
(4) Only about 20% of its potential has so far been tapped.

---

128. राष्ट्रीय ज्ञान आयोगाने स्पेशल परपज् व्हेईकल या योजनेची शिफारस ____________ साठी केली.

(1) दैनंदिन व्यवहारातील माहितीचे व्यवस्थापन करण्यासाठी
(2) माहितीची सुरक्षा व खाजगीसाठी
(3) माहितीचे जतन करून ठेवण्यासाठी
(4) केंद्रीय ग्रंथालय स्थापन करण्यासाठी

National Knowledge Commission recommended scheme of special purpose vehicle to :

(1) manage day-to-day working knowledge
(2) secure data and its privacy
(3) establish store house of information
(4) set-up central library

---

129. आपल्या राष्ट्रीय ग्रामीण आरोग्य अभियानाअंतर्गत 'आशा' ही संकल्पना खालीलपैकी कोणती आहे ?

(1) सुरक्षित प्रसूतीसाठी सुसज्ज पायाभूत सुविधा
(2) स्थानिक रहिवाश्यांना अधिकृत मान्यताप्राप्त सामाजिक आरोग्य कार्यकर्ता म्हणून प्रशिक्षण देणे
(3) जननपूर्व आणि जनन–पश्चात सेवा
(4) गरोदर स्त्रियांसाठी मोफत फॉलिक ॲसिड आणि जीवनसत्त्वांच्या गोळ्या

Under our National Rural Health Mission ; what does the concept of ASHA stand for ?

(1) Equipped infrastructure for safe delivery
(2) Training local residents as Accredited Social Health Activists
(3) Pre and Post Natal Services
(4) Free tablets of folic acids and others to women

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

130. जोड्या जुळवा –

	गट – अ		गट – ब
(a)	तंत्रशिक्षणाच्या गुणवत्तेत सुधारणा	(i)	एन.पी.इ.जी.इ.एल.-जी.आर.सी.
(b)	विज्ञान, गणित आणि इंग्रजी विषयांच्या शिक्षणाकडे विशेषलक्ष	(ii)	दर्जा-एम.पी.एस.पी.
(c)	संगणकाधारित अध्ययन सुविधा	(iii)	आर.एम.एस.ए.
(d)	लिंगधारित विविध प्रश्न, समस्या हाताळणे आणि माँ बेटी मेळावा, किशोर किशोरी मेळावा, एस.एम.सी. सदस्य आणि समुदाय एकत्रीकरण प्रशिक्षण अशा उपक्रमांना व्यासपीठ उपलब्ध करून देणे.	(iv)	ए.आय.सी.टी.ई.
		(v)	के.जी.बी.व्ही.

	(a)	(b)	(c)	(d)
(1)	(iv)	(iii)	(ii)	(i)
(2)	(iv)	(i)	(iii)	(v)
(3)	(ii)	(iv)	(i)	(v)
(4)	(i)	(v)	(iv)	(ii)

Match the following :

	Group - A		Group - B
(a)	Promotion of quality in Technical Education	(i)	N.P.E.G.E.L - G.R.C.
(b)	Focus on Science, Maths and English education	(ii)	Quality - M.P.S.P.
(c)	Computer Aided Learning Facilities	(iii)	R.M.S.A.
(d)	Provide resources for addressing gender related issues and also provide a platform for mobilization of strategies like Maa-Beti Melava, Kishore Kishori Melava, SMC Members and Community mobilizer's Training.	(iv)	A.I.C.T.E.
		(v)	K.G.B.V.

	(a)	(b)	(c)	(d)
(1)	(iv)	(iii)	(ii)	(i)
(2)	(iv)	(i)	(iii)	(v)
(3)	(ii)	(iv)	(i)	(v)
(4)	(i)	(v)	(iv)	(ii)

131. मायक्रोसॉफ्ट मंडळाचा प्रोजेक्ट शिक्षा हा उपक्रम __________ वर आधारित आहे.

(1) अध्ययनातील भागीदारी (2) अभ्यासातील भागीदारी
(3) शिक्षणातील भागीदारी (4) कृतीतील भागीदारी

The project Shiksha Programme of Microsoft Corporation is based on __________.

(1) Partners in Learning (2) Partners in Studying
(3) Partners in Education (4) Partners in working

132. माझे कार्य मूळ अध्ययन अध्यापन प्रक्रिया आणि त्या व्यवस्थापनासोबत माहिती तंत्रज्ञान शिक्षण आणि माहिती तंत्रज्ञान संतुलित ठेऊन एकत्र करणे हे आहे. हेतु हा आहे की पदवीधरांना माहिती तंत्रज्ञानाद्वारे ज्ञानावर आधारित अर्थव्यवस्था, प्रदीर्घ शिक्षण, आयुष्याचे ध्येय गाठण्यासाठी व आंतरराष्ट्रीय दर्जाची साधन संपत्ती निर्माण करण्यासाठी उद्युक्त करणे. मी कुणाची भूमिका वठवते ?

(1) तंत्रशिक्षण संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य
(2) आय.आय.टी.
(3) ए.आय.सी.टी.ई.
(4) यापैकी कोणीही नाही

My mission is to integrate in a self - sustainable manner IT education and IT enabled education with the basic teaching learning process and its management. The goal is to prepare the graduates for the knowledge - based economy, champion the cause of life long learning and stimulate the creation of world class resources through information technology. Whose role I play ?

(1) Directorate of Technical Education, Maharashtra State
(2) I.I.T.
(3) A.I.C.T.E.
(4) None of these

---

133. खाली दिलेल्या विधानांपैकी कोणते विधान अविकसित देशांबाबत **असत्य** आहे ?

(1) त्यांचे दर डोई उत्पन्न कमी असते.
(2) त्यांचा भांडवल निर्मितीचा दर कमी असतो.
(3) त्यांच्या वास्तविक आणि संभवनीय नैसर्गिक साधन-संपत्तीचे अधिग्रहण झालेले असते.
(4) त्यांच्याकडे पूर्णत: उपयोगात न आणलेले भरपूर मनुष्यबळ असते.

Which of the statements given below is **incorrect** with reference to the underdeveloped countries ?

(1) Their per capita income is low.
(2) Their rate of capital formation is low.
(3) They have exhausted their actual and potential natural resources.
(4) They have substantial manpower which is not fully utilised.

---

134. आदिवासी समुदायाच्या आहारामध्ये सर्वसाधारणपणे खालील जीवनसत्त्वे व प्रथिनांची कमतरता असते.

(1) कॅल्शिअम आणि 'क' जीवनसत्त्व
(2) कॅल्शिअम आणि 'अ' जीवनसत्त्व
(3) कॅल्शिअम, रिबोफ्लेविन आणि पशु प्रथिने
(4) कॅल्शिअम, 'अ' जीवनसत्त्व, 'क' जीवनसत्त्व, रिबोफ्लेविन आणि पशु प्रथिने

Tribal diets are generally grossly deficient in :

(1) Calcium and Vitamin C
(2) Calcium and Vitamin A
(3) Calcium, riboflavin and animal protein
(4) Calcium, Vitamin A, Vitamin C, riboflavin and animal protein

---

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

135. **"हुनर से रोजगार"** या योजनेचा उद्देश काय ?

(1) ग्रामीण बलुतेदारांना रोजगाराचे कौशल्य प्रशिक्षण देणे.

(2) आदरातिथ्य क्षेत्रात कुशल मनुष्यबळाची कमतरता भरुन काढण्यास्तव दारिद्रय रेषेखालील व्यक्तींकरिता योजना

(3) राष्ट्रीय रोजगार हमी योजनेअंतर्गत सुरू केलेली एक उपाययोजना.

(4) केंद्र शासनाने बेरोजगार व आठव्या वर्गापेक्षा कमी शिक्षण घेतलेल्या मुलांसाठी सुरु केलेला कौशल्य प्रशिक्षण कार्यक्रम.

What is the objective of the scheme **"Hunar Se Rozgar"** ?

(1) To impart skilled training to rural artisans for self employment.

(2) A programme in hospitality sector to fill the gap of skilled manpower from Below Poverty Line persons.

(3) A new sub programme under National Rural Employment Guarantee Scheme.

(4) A skilled training programme introduced by the Central Government for unemploy youths educated below 8th Standard ?

---

136. महाराष्ट्रामध्ये सन 2000 पासून प्राथमिक आणि माध्यमिक शाळामधील रिक्त जागांवर शिक्षकांच्या नेमणूका करण्यासाठी कोणती योजना राबविली जात आहे ?

(1) शिक्षण सेवक (2) शिक्षा कर्मी (3) शिक्षण हमी (4) विद्या सहाय्यक

Which is the scheme being implemented in Maharashtra from the year 2000, for recruiting the teachers on vacant posts in primary and secondary schools ?

(1) Shikshan sevak (2) Shiksha karmi

(3) Shikshan hami (4) Vidya Sahayyak

---

137. दुर्गाबाई देशमुख समितीने शिक्षणातील मुलींच्या प्रवेशाचे प्रमाण वाढविण्यासाठी __________ सुचविले.

(1) शालेयमातांची नेमणूक

(2) मातृप्रबोधन प्रकल्प

(3) एकात्मिक बालविकास कार्यक्रम

(4) माध्यान्ह आहार योजना

Durgabai Deshmukh Samiti suggested __________ to increase enrolment of girl - child in education.

(1) Appointing school mother

(2) Matruprabodhan Project

(3) Integrated Children Development Programme

(4) Mid-day meal programme

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

138. कालक्रमानुसार क्रम लावा.

(a) असंघटित कामगार सामाजिक सुरक्षा कायदा
(b) कर्मचारी राज्य विमा कायदा
(c) कॉनट्रॅक्ट कामगार नियमन व कॉन्ट्रॅक्ट पद्धती रद्द कायदा
(d) कर्मचारी भविष्य निर्वाह निधी आणि इतर तरतुदी कायदा

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a), (c), (b) (d)
(2) (a), (b), (d), (c)
(3) (b), (a), (d), (c)
(4) (b), (d), (c), (a)

Arrange in chronological order

(a) Unorganized Workers Social Security Act
(b) Employees State Insurance Act
(c) Contract Labour Regulation and Abolition Act
(d) Employees, Provident Fund and Miscellaneous Provisions Act

Answer Options :

(1) (a), (c), (b), (d)
(2) (a), (b), (d), (c)
(3) (b), (a), (d), (c)
(4) (b), (d), (c), (a)

---

139. लोकसंख्या विस्फोट म्हणजे ?

(1) जन्मदरात झालेली वाढ
(2) उच्च जन्मदर आणि उच्च मृत्यूदर
(3) जन्म आणि मृत्यू यांच्या संतुलनात मोठ्या प्रमाणात झालेला बदल
(4) मृत्यूदरात झालेली वाढ

Population explosion means ?

(1) Increased rate of births
(2) High birth rates and high death rates
(3) Drastic shift in the balance between birth rates and death rates
(4) Increased rate of Death

---

140. इंदिरा गांधी राष्ट्रीय मुक्त विद्यापीठाच्या पदवीपूर्व तयारी कार्यक्रमांतर्गत सर्व विद्यार्थ्यांना खालीलपैकी कोणता अभ्यासक्रम अनिवार्य आहे ?

(1) सामान्य गणित तयारी अभ्यासक्रम
(2) सामाजिक शास्त्रांतील तयारी अभ्यासक्रम
(3) वाणिज्यमधील तयारी अभ्यासक्रम
(4) वरीलपैकी कोणताही नाही

Which course is compulsory for all the students of Bachelor's Preparatory Programme conducted by the Indira Gandhi National Open University ?

(1) Preparatory course in General Mathematics
(2) Preparatory course in Social Science
(3) Preparatory course in Commerce
(4) None of the above

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

141. 2011 च्या जनगणनेनुसार भारतात 0 ते 6 वयोगटातील मुलींच्या जन्माचे प्रमाण 900 पेक्षा कमी कोणत्या राज्यांमध्ये आहे ? (1000 मुलांमागे मुलींच्या जन्माचे प्रमाण)

(a) आंध्रप्रदेश, आसाम व बिहार
(b) उत्तराखंड, उत्तरप्रदेश व जम्मू आणि काश्मिर
(c) हिमाचल प्रदेश, झारखंड व मध्यप्रदेश
(d) ओरिसा, पश्चिम बंगाल व तामिळनाडू

वरीलपैकी कोणती विधाने/विधान **बरोबर** आहे ?

(1) (a), (b) व (d) (2) (a) व (b) (3) फक्त (b) (4) (a), (b) व (c)

Which of the following states have 0 to 6 year Sex Ratio less than 900 as per Indian census 2011? (Ratio of female births per 1000 males)

(a) Andra Pradesh, Assam and Bihar
(b) Uttarakhand, Uttarpradesh and Jammu and Kashmir
(c) Himachal Pradesh, Jharkhand and Madhya Pradesh
(d) Orissa, West Bengal and Tamil Nadu

Which of the above statements is/are **correct** ?

(1) (a), (b) and (d) (2) (a) and (b) (3) Only (b) (4) (a), (b) and (c)

---

142. भारतातील रोजगाराबाबतची खालील विधाने विचारात घ्या.

(a) अलीकडील काळात भारताचा आर्थिक वृद्धीदर वाढत आहे. परंतु रोजगार निर्मितीदर कमी झालेला आहे.
(b) 11 व्या पंचवार्षिक योजनेचे (2007 - 2012) 58 दशलक्ष रोजगार निर्मितीचे ध्येय होते.

वरीलपैकी कोणते/कोणती विधान/विधाने **बरोबर** आहेत ?

(1) (a) फक्त (2) (b) फक्त
(3) (a) आणि (b) दोन्हीही (4) (a) ही नाही आणि (b) ही नाही

Consider the following statements in the context of employment in India :

(a) In recent past, there has been decelaration in growth of employment in India inspite of accelerated economic growth.
(b) 11th five year plan (2007 - 2012) was aimed to create 58 million job opportunities.

Which of the statement/statements given above is/are **correct** ?

(1) (a) only (2) (b) only
(3) Both (a) and (b) (4) Neither (a) Nor (b)

---

143. खालीलपैकी कोणता/कोणते विषय आंतरराष्ट्रीय युवा वर्ष 1985 शी संबंधित **नव्हता/ते** ?

(a) सहभाग (b) एकात्मता (c) विकास (d) शांती

योग्य पर्याय निवडा.

(1) (a) आणि (b) (2) (b) फक्त
(3) (c) आणि (d) (4) (d) फक्त

Which of the following was/were **not** the theme/s of International Youth Year 1985 ?

(a) Participation (b) Integrity (c) Development (d) Peace

Choose the **correct** option :

(1) (a) and (b) only (2) (b) only
(3) (c) and (d) only (4) (d) only

---

144. बेकारीचे प्रकार व अर्थ यांच्या जोड्या लावा.

(a)	यंत्रीकृत बेकारी	(i)	कृषी किंवा उद्योग धंद्यात निर्माण होणारी बेकारी
(b)	संरचनात्मक बेकारी	(ii)	नवीन तंत्रज्ञानामुळे निर्माण होणारी बेकारी
(c)	हंगामी बेकारी	(iii)	कल्याणकारी योजना राबविण्यासाठी शासनाकडे पैशांचा अभाव
(d)	नागरी बेकारी	(iv)	देशातील मागास भागात आर्थिक कारणामुळे दीर्घकालीन असणारी बेरोजगारी

	(a)	(b)	(c)	(d)
(1)	(iii)	(iv)	(i)	(ii)
(2)	(ii)	(iii)	(iv)	(i)
(3)	(iv)	(iii)	(ii)	(i)
(4)	(ii)	(iv)	(i)	(iii)

Match the Types of unemployment and their meaning.

(a)	Mechanical unemployment	(i)	Unemployment created by agricultural or Industrial sector.
(b)	Structural unemployment	(ii)	Unemployment due to new Technology
(c)	Seasonal unemployment	(iii)	Lack of money with Government for the implementation of welfare scheme
(d)	Urban unemployment	(iv)	Unemployment due to economical reasons in the backward areas of the country

	(a)	(b)	(c)	(d)
(1)	(iii)	(iv)	(i)	(ii)
(2)	(ii)	(iii)	(iv)	(i)
(3)	(iv)	(iii)	(ii)	(i)
(4)	(ii)	(iv)	(i)	(iii)

---

145. भारत जागतिक व्यापार संघटनेचा संस्थापक सदस्य असल्याने संघटनेचे निर्णय कटाक्षाने पाळत असतो ? जागतिक व्यापार संघटना व भारतीय व्यापाराबाबत पुढील काय **बरोबर** नाही ?

(1) संघटना भारतास आयात शुल्क कमी करण्याचा आग्रह करीत आहे.
(2) भारताने केवळ नवीन मोटर कारांच्या आयातीस अनुमती दिली आहे.
(3) चायनाचे उत्पादन मोठ्या प्रमाणात भारतात धडकण्या विरूद्ध संघटनेच्या तरतूदीनुसारच कारवाई करता येईल.
(4) जागतिक व्यापार संघटना उद्योगांच्या व उपक्रमांच्या आकारावर करार ठरवत नाही.

India being a founder member of the WTO has been following the WTO decisions. Which of the following is incorrect about WTO and Indian trade ?

(1) WTO has been urging India to lower import duties.
(2) India has allowed the import of only new cars.
(3) Action against chinese dumping of goods can be taken only within WTO provisions.
(4) WTO agreements do not discriminate on the basis of size of industries or enterprises.

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

146. जागतिक आरोग्य दिवस 2013 चे घोषवाक्य :

(1) उच्च रक्त दाब

(2) नागरीकरण आणि आरोग्य

(3) हवामान बदलापासून आरोग्याचे संरक्षण

(4) आंतरराष्ट्रीय आरोग्य सुरक्षा

The theme of 'World Health Day-2013" :

(1) High blood pressure

(2) Urbanization and Health

(3) Protecting health from climate change

(4) International Health Security

---

147. संयुक्त राष्ट्र विकास कार्यक्रमाने 14 मार्च, 2013 रोजी मनुष्य विकास निर्देशांकानुसार देशांची यादी सादर केली. 187 देशांमधून भारताचा क्रमांक 136 वा आहे. खालीलपैकी कोणत्या निकषांचा वापर क्रमवारी ठरविण्यासाठी केला गेला ?

(a) ज्ञानाची सुगमता (b) लिंग गुणोत्तर

(c) आयुर्मानातील वृद्धि (d) दर डोई राष्ट्रीय स्थूल उत्पन्न

पर्यायी उत्तरे :

(1) (b), (c) आणि (d) (2) (a), (b) आणि (d) (3) (a), (b) आणि (c) (4) (a), (c) आणि (d)

The United Nations Development Programme released the list of nations as per the Human Development Index on 14th March, 2013. India ranks 136th among 187 countries. Which of the following criteria were utilised to determine the ranks.

(a) Access to knowledge (b) Sex ratio

(c) Progress in life expectancy (d) Gross National Income Per Capita

Answer Options :

(1) (b), (c) and (d) (2) (a), (b) and (d) (3) (a), (b) and (c) (4) (a), (c) and (d)

---

148. पुढील (a), (b), (c) विधानांचा व त्यांच्या (p), (q), (r) कारणांचा विचार करा :

(a) आसाम राज्याकरता 1981 चे लोकसंख्या आकडे इंटरपोलेशनने ओढले गेले.

(b) 1991 चे जम्मु व काश्मीरचे लोकसंख्या आकडे इंटरपोलेशनने ओढले गेले.

(c) मणीपूर राज्याच्या सेनापती जिल्ह्यातील माओमाराम, पाओ माता व पुरळ उपविभागाकरीता 2001 चे लोकसंख्या आकडे अंदाजीत होते.

(p) आसाममधील खळबळीमुळे 1981 मध्ये जनगणना होऊ शकली नाही.

(q) प्रशासकीय व तकनीकी कारणास्तव जम्मू व काश्मिरचे 1991 चे लोकसंख्या आकडे खारीज करावे लागले.

(r) सदरील उपविभागातील खळबळीमुळे 2001 ची जनगणना होऊ शकली नाही.

विधाने (a), (b), (c) बरोबर आहेत.

कोणती कारणे त्या त्या विधानाकरिता योग्य आहेत.

(1) (p) नाही व (q) नाही (2) (q) नाही व (r) नाही

(3) (p) नाही व (r) नाही (4) कोणतेही बरोबर नाही

Consider the following statements (a), (b), (c) and reasons (p), (q), (r) :

(a) The population figures for 1981 of Assam were worked out by interpolation.

(b) The population figures for 1991 of Jammu and Kashmir were worked out by interpolation.

(c) The population figures for 2001 of Mao Maram, Paomata and Pural Subdivisions of Senapati District of Manipur were estimated.

(p) The 1981 census could not be held owing to disturbances in Assam.

(q) The 1991 census result of Jammu and Kashmir had to be cancelled due to technical and administrative reasons.

(r) The 2001 census could not be held owing to disturbance in the three subdivisions of Manipur.

The statements (a), (b) and (c) are all correct.

State whether p, q and r are the correct

(1) Neither (p) nor (q) (2) Neither (q) nor (r)

(3) Neither (p) and (r) (4) None is correct

---

149. खालीलपैकी कोणत्या ठिकाणी 2012 साली जलसत्याग्रह करण्यात आला होता ?

(1) हारदा (2) खांडवा (3) भोपाळ (4) हरिद्वार

In 2012, which of the following places had Jalsatyagraha agitation ?

(1) Harda (2) Khandwa (3) Bhopal (4) Haridwar

---

150. __________ शाळेत शिक्षक मुलांना गावापासून दूर जंगलक्षेत्रात शिकवितात.

(1) आश्रम (2) आदिवासी (3) कनाऊ (4) कुरण

In __________ shala the teachers teach the children in forest areas far away from villages.

(1) Ashram (2) Adivasi (3) Kanavu (4) Kuran

-o0o-

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

सूचना — (पृष्ठ 1 वरून पुढे....)

(8) प्रश्नपुस्तिकेमध्ये विहित केलेल्या विशिष्ट जागीच कच्चे काम (रफ वर्क) करावे. प्रश्नपुस्तिकेव्यतिरिक्त उत्तरपत्रिकेवर वा इतर कागदावर कच्चे काम केल्यास ते कॉपी करण्याच्या उद्देशाने केले आहे, असे मानले जाईल व त्यानुसार उमेदवारावर शासनाने जारी केलेल्या "परीक्षांमध्ये होणाऱ्या गैरप्रकारांना प्रतिबंध करण्याबाबतचे अधिनियम-82" यातील तरतुदीनुसार कारवाई करण्यात येईल व दोषी व्यक्ती कमाल एक वर्षाच्या कारावासाच्या आणि/किंवा रुपये एक हजार रकमेच्या दंडाच्या शिक्षेस पात्र होईल.

(9) सदर प्रश्नपत्रिकेसाठी आयोगाने विहित केलेली वेळ संपल्यानंतर उमेदवाराला ही प्रश्नपुस्तिका स्वत:बरोबर परीक्षाकक्षाबाहेर घेऊन जाण्यास परवानगी आहे. **मात्र परीक्षा कक्षाबाहेर जाण्यापूर्वी उमेदवाराने आपल्या उत्तरपत्रिकेचा भाग-1 समवेक्षकाकडे न विसरता परत करणे आवश्यक आहे.**

नमुना प्रश्न

प्रश्न क्रमांक **201.** सतीची चाल नष्ट करण्यासीठी कोणी मूलतः प्रयत्न केले?

(1) स्वामी दयानंद सरस्वती (2) ईश्वरचंद विद्यासागर

(3) राजा राममोहन रॉय (4) गोपाळकृष्ण गोखले

ह्या प्रश्नाचे योग्य उत्तर "(3) राजा राममोहन रॉय" असे आहे. त्यामुळे या प्रश्नाचे उत्तर "(3)" होईल. यास्तव **खालीलप्रमाणे** प्रश्न क्र. **201** समोरील उत्तर-क्रमांक "③" हे वर्तुळ पूर्णपणे छायांकित करून दाखविणे आवश्यक आहे.

प्र. क्र. **201.** ① ② ● ④

अशा पद्धतीने प्रस्तुत प्रश्नपुस्तिकेतील प्रत्येक प्रश्नाचा तुमचा उत्तरक्रमांक हा तुम्हाला स्वतंत्ररीत्या पुरविलेल्या उत्तरपत्रिकेवरील त्या त्या प्रश्नक्रमांकासमोरील संबंधित वर्तुळ पूर्णपणे छायांकित करून दाखवावा. **ह्याकरिता फक्त काळ्या शाईचे बॉलपेन वापरावे, पेन्सिल वा शाईचे पेन वापरू नये.**

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

SEAL